



## Notat

Til Teknik- og Miljøudvalget

### Orientering om monitorering af biodiversitet

#### Resumé

Som følge af Københavns Kommunes Biodiversitetsstrategi 2022–2050 skal Teknik- og Miljøforvaltningen som initiativ 1.2 i handleplanen igangsætte monitorering af udviklingen af biodiversiteten i København på land og til vands. På land ønskes der på baggrund af budgetaftalen 2024 (bilag 1) monitoreret på både kommunale og ikke-kommunale arealer. Teknik- og Miljøudvalget orienteres nu, da forvaltningen i samarbejde med Økonomiforvaltningen har udarbejdet en procesplan for, hvordan forvaltningen vil forsøge at indgå frivillige samarbejdsaftaler med de relevante statslige og private grundejere.

#### Sagsfremstilling

##### Baggrund

Københavns Kommunes Borgerrepræsentation vedtog i marts 2023 Københavns Kommunes Biodiversitetsstrategi 2022–2050 med dertilhørende handleplan. Strategien sætter retningen for Københavns Kommunes arbejde med at fremme biodiversitet frem mod 2050. Monitoreringen af biodiversitet i Københavns Kommune er indsats 1.2 i handleplanen.

I budgetaftalen for 2024 blev der afsat midler til implementering af biodiversitetsstrategien ved *TM040a Biodiversitet – En samlet grundpakke for Københavns Kommune*. Herunder blev der afsat midler til en samlet monitorering af den grønne og blå biodiversitet i København. Med afsæt i det bagvedliggende budgetnotat (bilag 1), skal der i monitoreringen udvælges lokaliteter, som giver et repræsentativt billede af biodiversiteten i hele København, dog primært på kommunale arealer.

##### Monitoringsprogrammet for biodiversitet

Biodiversitetsmonitoreringen består af tre delmonitoringer af biodiversitet hhv. på land (det terrestriske), i søer og vandløb (de ferske vandområder) og i havnen (det marine). Fælles for de tre delmonitoringer er, at de består af en baseline og en efterfølgende monitorering. På grund af usikkerheder som følge af variation i nedbør, vind- og vejrforhold og biologiske dynamikker, vil målingen først vise et reelt billede af udviklingen efter en årrække.

12-04-2024

Sagsnummer i F2  
2024 - 3679

Dokumentnummer i F2  
126367

Sagsnummer i eDoc  
2024-0057928

Bygge-, Parkerings- og Miljømyndighed

Njalsgade 13  
2300 København S

EAN-nummer  
5798009809452

Baselineundersøgelsen sætter rammerne for den efterfølgende monitoring for at opnå sammenlignelige resultater over tid. Det indebærer valg af undersøgte artsgrupper, metodevalg samt valg af lokaliteter.

#### *Grundejerforhold*

For at danne et repræsentativt billede af byens biodiversitet i den terrestriske monitoring ønsker Teknik- og Miljøforvaltningen at placere målelokaliteter fordelt over byens forskellige arealtyper, såsom parker, naturområder, skolegårde, ruderater (ubenyttet område præget af tidligere menneskelig benyttelse) og gader. Lokaliteterne fordeles derudover geografisk, så alle bydele er repræsenteret. Størstedelen af lokaliteterne vil være på kommunalt ejet grund. De lokaliteter, der ønskes placeret på statsejet eller privat grund forudsætter en forudgående aftale med de pågældende grundejere.

I monitoringen af biodiversitet for de ferske vandområder, er Københavns Kommune selv grundejer. For målelokaliteterne i den marine delmonitoring er By & Havn grundejer.

Teknik- og Miljøudvalget orienteres nu, idet Teknik- og Miljøforvaltningen i samarbejde med Økonomiforvaltningen har udarbejdet en procesplan for udarbejdelse af aftaler med relevante grundejere for monitoringen af biodiversitet.

#### *Aftale med ikke-kommunale grundejere*

Et af de øvrige initiativer i handleplanen i Københavns Biodiversitetsstrategi 2022-2050 er initiativ 2.12 *Indgå Partnerskaber med byens store grundejere m.fl.*, som Økonomiforvaltningen er ansvarlig for. Økonomiforvaltningen har siden 2023 været i dialog med de 25 største grundejere i kommunen, hvorigennem der er opnået bred enighed om aftalens indhold.

Der er et overlap mellem de grundejere, der indgår i Økonomiforvaltningens partnerskabsaftale og den gruppe af grundejere, Teknik- og Miljøforvaltningen ønsker at indgå aftale med om brug af arealer til monitoringen af biodiversitet. De to forvaltninger har derfor indgået et samarbejde med henblik på at lave en særskilt aftale med de relevante grundejere for biodiversitetsmonitoringen, som tager afsæt i Økonomiforvaltningens nuværende dialog med de store grundejere.

I løbet af foråret vil der således blive afholdt et møde med statslige grundejere og private grundejere med deltagelse af repræsentanter fra partnerskabsaftalen i Økonomiforvaltningen og biodiversitetsmonitoringen i Teknik- og Miljøforvaltningen. Målet med møderne er at informere grundejerne om monitoringen samt gennem dialog at afsøge mulighederne for udarbejdelse af frivillige aftaler.

Teknik- og Miljøforvaltningen har set på en model, hvor der laves aftaler med den enkelte grundejer, som også indebærer at de - med en vis frist - kan trække sig ud af aftalen, uden det får betydning for dem eller væsentlig betydning for monitoringsprogrammet.

Hvis dialogen med de pågældende grundejere mod forventning ikke ender ud i en aftale, kan det i værste fald betyde, at nogle areal typer ikke bliver repræsenteret i monitoringen af biodiversitet. For at undgå at nedskalere monitoringen, kan der i dét tilfælde suppleres med flere målepunkter inden for kommunens egne arealer. Monitoringen af biodiversitet kan dermed gennemføres og give værdifuld viden om udviklingen i Københavns biodiversitet, uanset udfaldet af processen omkring grundejeraftalerne.

### **Politisk handlerum**

Et eller flere udvalgsmedlemmer kan hæve sagen til en beslutningssag, så den behandles på et kommende møde i Teknik- og Miljøudvalget. Det kan fx gøres med henblik på at vedtage, at der udelukkende skal udføres monitorering på kommunalt ejede arealer. Det betyder dog, at monitoreringen sættes i bero, indtil beslutningssagen er afsluttet. Konsekvensen kan være, at budgetmidlerne til udførelse af en terrestrisk baseline ikke kan nå at blive brugt inden for år 2024.

### **Videre proces**

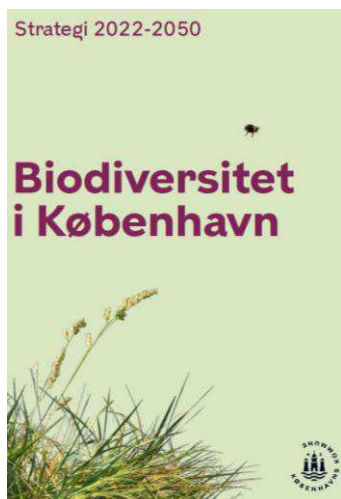
Når Teknik- og Miljøforvaltningen er orienteret, vil forvaltningen igangsætte baseline-undersøgelserne for den terrestriske delmonitoring og delmonitoringen for biodiversiteten i de ferske vandområder hen over sommeren 2024.

Teknik- og Miljøudvalget vil blive orienteret igen, når der foreligger resultater for alle tre delmonitoringer af biodiversitet i slutningen af 2024.

Lena Kongsbach  
Vicedirektør



## TM040a Biodiversitet - En samlet grundpakke for Københavns Kommune (bevillingsudløb)



### Baggrund

Der er blevet politisk bestilt et budgetnotat med en justeret udgave af en grundpakke vedr. implementering af biodiversitetsstrategien til Budget 2024.

### Indhold

Biodiversitetsstrategi og handleplan er godkendt af Borgerrepræsentationen den 23. marts 2023. Den samlede biodiversitetsgrundpakke skal sikre, at biodiversitetsdagsordenen forankres og udvikles på tværs af Københavns Kommunes forvaltninger og i samarbejde med borgere og interessenter. Grundpakken skal medvirke til at vise, at København som hovedstad sætter dagsordenen for biodiversitet i en urban kontekst. Strategiens politiske følgegruppe bestående af overborgmesteren og borgmestrene fra Kultur- og Fritidsforvaltningen og Teknik- og Miljøforvaltningen samt Danmarks Naturfredningsforenings direktør anbefaler sammen med den administrative styregruppe den samlede biodiversitetsgrundpakke for biodiversitet.

Budgetnotatet består af fire initiativer fra Handleplan 2022-2025.

Konsekvenserne ved manglende finansiering vil være, at initiativerne ikke gennemføres, og at strategien ikke udvikles, som der er lagt op til med beslutningen i Borgerrepræsentationen den 23. marts 2023.

### **Initiativ 1. Monitoreringsprogram samt udarbejdelse af baseline for Københavns biodiversitet, Teknik- og Miljøforvaltningen (8,1 mio. kr. i service i 2024-2028)**

Initiativet består af et monitoreringsprogram med fastlæggelse af en baseline for biodiversitet i København. Initiativet indeholder en samlet monitorering af den grønne og blå biodiversitet i København. Der vil blive udvalgt lokaliteter, som giver et repræsentativt billede af biodiversitet i hele København (primært på kommunale arealer). I 2024 skal der udføres en baseline for biodiversiteten i den ferske blå natur og den grønne natur (naturområder, parker, skolegårde, pladser og grønne gårde). På det marine område er der udført baselineundersøgelser for bunddyr, vegetationstyper og udbredelse. På det ferske område skal der gennemføres en baselineundersøgelse i 2024. Monitoreringen vil først afspejle en reel udvikling efter en årrække, hvorfor det er afgørende at videreføre initiativet udover 2028.



På baggrund af baselineundersøgelserne udvælges der et færre antal lokaliteter til den efterfølgende løbende monitorering, der for de grønne og ferske områder skal foregå hvert 2. år og for de marine områder ligeledes hvert 2. år.

Princippet for monitoreringen er, at der på de udvalgte lokaliteter registreres antal arter efter samme metode fra gang til gang. På baggrund af monitoreringen kan det vurderes, om biodiversiteten er i frem- eller tilbagegang.

I initiativet indgår ressourcer svarende til et årsværk i Teknik- og Miljøforvaltningen til udbud af monitoreringen, herunder fx dialog med private grundejere, private vandlaug samt By og Havn, opfølgning på og formidling af de indkomne data, involvering af universiteterne til videreudvikling af metode og koordinering af supplerende registreringer.

Monitoreringsprogram er handleplanen for biodiversitets indsats 1.2.

Der afsættes desuden midler til en koordinator, der sikrer overblik over fremdriften af de igangsatte indsatser under handleplanen og koordinerer af biodiversitetsdagsordenen på tværs af forvaltningerne. Koordinatoren laver også en årlig statusredegørelse og opdatering af handleplanen hvert 4. år, herunder en vurdering af behov for opdatering af strategien.

Projektlederen forankres i Teknik- og Miljøforvaltningen og vil være kommunens samlede indgang til biodiversitetsstrategien og handleplanen. Ressourcen er en forudsætning for det videre arbejde med strategien. Implementering af specifikke indsatser indenfor biodiversitetsstrategien vil altid ligge i de enkelte forvaltninger.

#### Leverancer

- Tværgående overblik over fremdriften af forvaltningernes biodiversitetsindsatser indenfor handleplanen.
- Sparringspartner og videndeling i konkrete kommunale projekter.
- Årlig statusredegørelse med forslag og anbefalinger til fremdrift.
- Hvert 4. år opdatering og videreudvikling af handleplaner.
- Servicering og besvarelse af politiske spørgsmål om biodiversitet jf. strategi og handleplans rammer.

Koordinatoren er en del af handleplanen for biodiversitets indsats 3.1.

#### **Initiativ 2. Tværkommunal pulje til at fremme biodiversitet i kommunale bygge- og anlægsprojekter (25,6 mio. kr. i anlæg og 1,7 mio. kr. i service i 2024-2027)**

Dette initiativ omhandler en tværkommunal pulje til fremme af biodiversitet i kommunale bygge-, anlægs- og renoveringsprojekter. Puljen henvender sig til alle kommunens forvaltninger.

Puljen har til formål at kickstarte biodiversitetsdagsordenen, herunder træer, sikre synlige resultater på kommunale arealer og skabe viden om fremme af biodiversitet på tværs af forskellige kommunale funktioner. Puljen understøtter biodiversitetsstrategiens temaer om at forbedre eksisterende biodiversitet, tilføre ny biodiversitet og skabe viden og læring om biodiversitet, inspirere og sikre synlige resultater i offentlige tilgængelige byrum. Puljen skal også sikre testmuligheder med henblik på at udvide forvaltningernes videns- og erfaringsgrundlag samt danne afsæt for det fremadrettede arbejde med biodiversitet fx ifm. revidering af funktionsprogrammer, vejledninger eller lign.



Der vil til de enkelte anlægsprojekter kunne disponeres midler fra puljen til fx beplantning/vækstmedier for at øge biodiversiteten. Det gøres bl.a. for at beskytte/forbedre eksisterende biodiversitet, skabe ny biodiversitet samt til formidlings- og læringstiltag, herunder analyse af eksisterende biodiversitet og biodiversitetspotentialer, 0-punktsmålinger og evaluering. Projekter med robuste løsninger og lang levetid vil blive prioriteret først. Puljen kan således bidrage til hurtigere realisering af strategiens målsætninger, idet allerede vedtagne og finansierede bygge- og anlægsprojekter kan indarbejde biodiversitetstiltag og derigennem bidrage til realiseringen af strategien. Midlerne kan disponeres til allerede finansierede anlægsprojekter, hvor der ikke er afsat midler til biodiversitet eller til anlægsprojekter, hvor der ønskes ekstra tiltag for fremme af biodiversitet udover det, der ligger i grundfinansieringen.

De enkelte forvaltninger beslutter, hvilke projekter der skal tildeles midler, men skal kunne dokumentere, at de lever op til kriterierne for tildeling af puljemidler. Puljemidler kan om disponeres i dialog med forvaltninger og orientering af styregruppe. Udmøntning af puljen vil ske løbende over en 4-årig periode. En samlet afrapportering om puljen indgår i den årlige statusrapport, som fremlægges for BR i juni måned. Evalueringen/læring af effekten af puljen vil fremgå af statusrapporten, der fremlægges juni 2028.

#### *Kriterier for tildeling af puljen*

- Puljen kan tildele midler til fremme af biodiversitet i bygge-, anlægs- og renoveringsprojekter der vedrører nyanlæg, modernisering og renovering samt bygge- og anlægsprojekter med et kultur- eller uddannelsesformål om biodiversitet.
- Puljen giver tillæg til biodiversitet i allerede vedtagne og finansierede projekter, hvor der ikke er afsat midler til biodiversitet eller projekter, hvor der ønskes ekstra tiltag for fremme af biodiversitet udover det, der ligger i grundfinansieringen.
- Puljen kan tildele midler til merudgifter til rådgivning, anlæg og afledt drift. Driftsmidler udbetales kun til drift og pleje af arealer som ikke allerede driftes eller, hvor der er behov for tillæg, da plejen er en anden.
- Projekter som modtager puljemidler skal være realiserbare for andre kommunale bygge-, anlægs- og renoveringsprojekter fremadrettet. Puljen er således ikke tiltænkt til realisering af 'fyrtårnsprojekter' indenfor biodiversitet baseret på uforholdsmæssigt store budgetter. Puljen skal give mulighed for test af konkrete løsninger, som kan videreføres til andre projekter og bidrage til vurdering af, om biodiversitet i projekter skal afstedkomme et større økonomisk råderum i anlæg og afledt drift.
- Puljen skal tildele midler til projekter på tværs af forskellige typer af kommunale funktioner, så der i vides muligt omfang skabes synlige resultater og viden inden for alle typer kommunale funktioner.
- Puljen kan tildele midler til projekter, der understøtter biodiversitetsstrategiens 4 temaer.
- Projekterne skal udvælges i 2024 - 2025.
- Der kan bevilges op til 0,5 mio. kr. pr. projekt.

Puljen forankres og administreres i Økonomiforvaltningen og Teknik- og Miljøforvaltningen. Den løber over en 4-årig periode og lukkes, når midlerne er opbrugt. Puljen fordeles via et rammebeløb til hver forvaltning, som fastsættes efter en



fordelingsnøgle primært på baggrund af forvaltningernes gennemsnitlige årlige budgetter til anlæg og renovering.

Puljen er handleplanen for biodiversitets indsats 2.2. Initiativet er skalerbart.

**Initiativ 3. Pulje til borgerdrevne indsatser for mere biodiversitet i København (bevillingsudløb), Teknik- og Miljøforvaltningen (8,0 mio. kr. i anlæg i 2024-2025)**

Initiativet består af en videreførelse af den eksisterende borgerrettede biodiversitetspulje, som har bevillingsudløb med udgangen af 2023. Biodiversitetspuljen blev oprettet i forlængelse af arbejdet med Københavns Kommunes biodiversitetsstrategi, som skal gælde 2022-2050 (BR den 1. oktober 2020, A, B, C, F, O, V og Fremad). Puljen giver mulighed for, at borgere, foreninger og lokaludvalg kan formulere biodiversitetsprojekter på privat eller offentligt areal og søge finansiering til realiseringen fra puljen. Puljens mål er at fremme bynatur, naturoplevelser og naturglæde med bred inddragelse af københavnernes, private grundejere og Danmarks Naturfredningsforening.

Borgerne har vist stor interesse for puljen. Puljen har i 2021, 2022 og i første runde af 2023 modtaget 476 ansøgninger, og der er søgt for i alt 28,5 mio. kr. Bedømmelsesudvalget har foreløbig valgt at støtte 141 projekter med i alt 5,6 mio. kr. Den resterende del af puljen fra 2023 tildeles i efteråret, således at alle midler er opbrugt.

Omfangsmæssigt er der stor variation i de støttede projekter. Projekterne spænder fra vidtftavnende initiativer med etablering af både vandhuller, beplantning, formuldning, kvashegn, fuglehuse, fiskebørnehaver og formidlingsaktiviteter til små initiativer med lidt beplantning, et insekthotel eller lignende.

Udover administration af puljen, gennemføres der orienteringsmøder, tilbydes inspiration og viden samt pakked løsninger fx facadepakke, som gør det nemt og hurtigt for københavnernes at komme i gang med at arbejde med biodiversitet.

Puljen er handleplanen for biodiversitets indsats 2.14. Initiativet er skalerbart.

**Initiativ 4. Screening af biodiversitet og udpeging af potentialeområder i Københavns Kommune, Økonomiforvaltningen (1,0 mio. kr. i service i 2024-2025)**

Dette initiativ omhandler en kortlægning af eksisterende biodiversitet i Københavns Kommune. Kortlægningen skal afdække forskellige arealtyper og kommunale funktioner såsom grønne områder, arealer ved skoler, kultur- og fritidsfunktioner mv. Derudover udpeges potentialeområder for forbedring af biodiversitet samt anbefalinger til, hvordan biodiversiteten kan bevares og forbedres. Screeningen skal medvirke til at skabe et overblik over, hvor der i dag kan findes biodiversitet samt som fagligt udgangspunkt for, hvordan kommunen bedst muligt bevarer, forbedrer og skaber ny biodiversitet. Screening og udpeging af potentialeområder skal ligeledes medvirke til at udpege vigtige trædesten på tværs af ejerforhold. Screening og udpegingen af potentialeområder vil ske i samarbejde med relevante partnere, herunder forvaltningerne, og resultaterne af screening og udpeging af potentialeområder skal koordineres med det øvrige kommunale udbygningsbehov. Resultatet skal indgå i dialogen med grundejerne om partnerskaber for biodiversitet samt som vidensgrundlag, der kan understøtte flere af biodiversitetspakkens øvrige initiativer fx puljerne.

Udgangspunkt for screeningen er blandt andet kort over byens grønne offentlige tilgængelige arealer (dækkende arealer på min. 500m<sup>2</sup> med min. 25 pct. vegetationsdække) udarbejdet i 2022, andet kort og data, der dækker øvrige arealer (under 500m<sup>2</sup> og med mindre end 25 pct. vegetationsdække), kort over kommunale



grønne arealer, fx vegetationsdække analyse, trækronedække o. lign. Kortlægningen skal desuden tænkes sammen med 'Arealplanen for grønne områder' samt klimatilpasning, således de kommunale investeringer i det grønne koordineres og arbejder sammen. Resultaterne fremlægges i en samlet afrapportering der blandt andet indeholder metodebeskrivelse, analyse, konklusioner, anbefalinger, kortmateriale med GIS-kort af screening og potentialeområder m.m.

Økonomiforvaltningen er ansvarlig for gennemførelse af screeningen med fagbistand fra Teknik- og Miljøforvaltningen. Udgifterne anvendes til intern projektledelse samt ekstern bistand.

Screening er handleplanens indsats 1.1.

## Økonomi

Initiativ 1 har estimerede serviceudgifter på 1,8 mio. kr. i 2024, 2,0 mio. kr. i 2025, 1,6 mio. kr. i 2026, 2,0 mio. kr. i 2027 og 0,7 i 2028 til løbende monitorering.

Initiativ 2 har anlægsudgifter på 25,6 mio. kr. og serviceudgifter på 1,7 mio. kr. i 2024-2027 til etablering af biodiversitetstiltag herunder til administration af puljen samt evaluering af biodiversiteten. Der skal som en konsekvens af anlægsprojektet tilføres afledte driftsudgifter på 0,5 mio. kr. i 2025, 1,0 mio. kr. i 2026, 1,1 mio. kr. i 2027 og 1,2 mio. kr. i 2028 og frem til pleje og drift af beplantningen.

Initiativ 3 har estimerede anlægsudgifter på 8,0 mio. kr. i perioden 2024-2025 til etablering af biodiversitetstiltag og administration af puljen.

Initiativ 4 har estimerede serviceudgifter på 1,0 mio. kr. i 2024-2025.

Priser for anlæg er p/l-reguleret til 2024-priser. Eksekvering af projekter på anlæg i 2025-2027 er afhængig af, at der prioriteres anlægsmåtal i 2025-2027.

**Tabel 1. Oversigt over aktiviteter på alle styringsområder**

(1.000 kr. - 2024 p/l)	Styringsområde	2024	2025	2026	2027	2028	I alt
<i>Initiativ 1. Monitoreringsprogram samt udarbejdelse af baseline for Københavns biodiversitet (TMF)</i>							
- Årsværk til gennemførelse af monitoringsprogram	Service	650	650	650	650	650	3.250
- Natur på land - løbende monitorering og opfølgning	Service	250	0	150	0	0	400
- Ferskvand - løbende monitorering og opfølgning	Service	250	0	150	0	0	400
- Marint - løbende monitorering og opfølgning	Service	0	650	0	650	0	1.300
- Tværgående projektleder/biodiversitetskoordinator	Service	690	690	690	690	0	2.760
<b>Initiativ 1 i alt</b>		<b>1.840</b>	<b>1.990</b>	<b>1.640</b>	<b>1.990</b>	<b>650</b>	<b>8.110</b>
<i>Initiativ 2. Pulje til at fremme biodiversitet i kommunale anlægsprojekter (TMF og ØKF)</i>							
- Anlæg (TMF)	Anlæg	3.145	3.145	3.145	3.145	0	12.580





- Anlæg (ØKF)	Anlæg	7.365	5.640	0	0	0	13.005
- Administration af puljen og rådgiverbistand til evaluering (ØKF)	Service	330	330	700	330	0	1.690
- Afledt drift og vedligehold	Service	0	490	975	1.090	1.200	3.755
<b>Initiativ 2 i alt</b>		<b>10.840</b>	<b>9.605</b>	<b>4.820</b>	<b>4.565</b>	<b>1.200</b>	<b>31.030</b>
<i>Initiativ 3. Pulje til borgerdrevne indsatser for mere biodiversitet i København (TMF)</i>							
- Biodiversitetspulje	Anlæg	4.000	4.000	0	0	0	8.000
<b>Initiativ 3 i alt</b>		<b>4.000</b>	<b>4.000</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>8.000</b>
<i>Initiativ 4. Screening af biodiversitet og udpegning af potentialeområder i Københavns Kommune (ØKF)</i>							
- Projektledelse og rådgivningsbistand	Service	1.000	0	0	0	0	1.000
<b>Initiativ 4 i alt</b>		<b>1.000</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>1.000</b>
<b>I alt</b>		<b>17.680</b>	<b>15.595</b>	<b>6.460</b>	<b>6.555</b>	<b>1.850</b>	<b>48.140</b>

### Klima

Opførelse af CO2 vil evt. blive beregnet i konkrete anlægsprojekter.

### Risikovurdering

Den overordnede risikovurdering er, at initiativerne er ukomplicerede, og der er derfor ikke afsat midler til uforudsete udgifter.

### Bevillingstekniske oplysninger

#### Tabel 2. Udgifter på alle styringsområder



1.000 kr. – 2024 p/l	Udvalg	Bevilling	2024	2025	2026	2027	2028	I alt	*
<i>Anlægsudgifter</i>									
- Projektering, initiativ 2 (TMF)	TMU	2000 – Ordinær anlæg	330	330	330	330		1.320	1.320*
- Udførelse, initiativ 2 (TMF)	TMU	2000 – Ordinær anlæg	2.320	2.320	2.320	2.320		9.280	9.280*
- Udgifter til bygherreorganisation, herunder administration af pulje og evaluering, initiativ 2 (TMF)	TMU	2000 – Ordinær anlæg	495	495	495	495		1.980	1.980*
- Pulje til etablering af biodiversitet, initiativ 2 (ØKF)	ØU	3170, KEJD anlæg	7.365	5.640				13.005	13.005*
- Etablering af biodiversitetstiltag, initiativ 3	TMU	2000 – Ordinær anlæg	2.965	2.965				5.930	5.930*
- Udgifter til bygherreorganisation herunder administration af pulje, initiativ 3	TMU	2000 – Ordinær anlæg	1.035	1.035				2.070	2.070*
<b>Anlægsudgifter i alt</b>			<b>14.510</b>	<b>12.785</b>	<b>3.145</b>	<b>3.145</b>	<b>0</b>	<b>33.585</b>	<b>33.585*</b>
<i>Serviceudgifter</i>									
- Monitorering, initiativ 1	TMU	1000 – Ordinær drift	650	650	650	650	650	3.250	
- Udbudsproces, initiativ 1	TMU	1000 – Ordinær drift	500	650	300	650	0	2.100	
- Tværgående projektledelse/biodiversitetstekoordinator, initiativ 1	TMU	1000 – Ordinær drift	690	690	690	690		2.760	
- Rådgiverbistand og intern projektledelse, initiativ 4	ØU	1118 – ØKF Service	1.000	0	0	0	0	1.000	



- Administration af puljen, initiativ 2	ØU	1170 - KEJD, service	330	330	0	330	0	990	
- Rådgiverbistand til evaluering af puljen, initiativ 2	ØU	1170 - KEJD, service	0	0	700	0	0	700	
<b>Serviceudgifter i alt</b>			<b>3.170</b>	<b>2.320</b>	<b>2.340</b>	<b>2.320</b>	<b>650</b>	<b>10.800</b>	
<i>Afledte serviceudgifter</i>									
- Vedligehold og afledt drift, initiativ 2 (TMF)	TMU	1000 - Ordinær drift	0	115	225	340	450	1.130	
- Afledt drift og vedligehold, initiativ 2 (ØKF)	ØU	1112 - Fælles rammepuljer	0	375	750	750	750	2.625	
<b>Afledte serviceudgifter i alt</b>			<b>0</b>	<b>490</b>	<b>975</b>	<b>1.090</b>	<b>1.200</b>	<b>3.755</b>	

## Øvrige tekniske oplysninger

### Bydel

Bydækkende						x
Bispebjerg	Indre by	Vesterbro/Kgs. Enghave	Valby	Amager Øst		
Nørrebro	Østerbro	Brønshøj/Husum	Vanløse	Amager Vest		
Adresse/lokaltet:						

### Høring

Har budgetnotatet været i høring?	Ja	Nej
Ejendomsfaglig høring i TEo/ByK/KEID	X	

### Tidligere afsatte midler

I Budget 2021 blev der afsat 1,5 mio. kr. i 2021, 1,2 mio. kr. i 2022 og 1,1 mio. kr. i 2023 til en pulje til flere borgerdrevne initiativer, der fremmer bynatur, naturoplevelser og mere naturglæde og 0,4 mio. kr. årligt til administration af puljen.

I Budget 2022 blev der afsat 1,0 mio. kr. i 2022 og 1,0 mio. kr. i 2023 til forøgelse af puljen samt 0,4 mio. kr. til øget projektledelse i 2022 og 2023. Derudover blev der afsat 0,9 mio. kr. i 2022 og 0,6 mio. kr. i 2023 til at styrke dialogen med borgere, virksomheder og grundejere, hvor de kan få vejledning og overblik over muligheder og krav i forbindelse med projekter generelt, der skal fremme biodiversiteten i København.

(1.000 kr., løbende p/l)	2021	2022	2023
Budgetaftale 2021	1.900	1.600	1.500
Budget 2022		2.300	2.000
<b>Afsatte midler i alt</b>	<b>1.900</b>	<b>3.900</b>	<b>3.500</b>

### Henvisninger

[Biodiversitet i København - Strategi 2022-2050 2023 \(itera.dk\)](#)

[Handleplan 2022-2025 for Biodiversitet i København 2023 \(itera.dk\)](#)



## Notat

Til Teknik- og Miljøudvalget

### Bilag 2. Teknik- og Miljøudvalgets tiltag og hensigtserklæringer i Budget 2024

Socialdemokratiet, Det Konservative Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre, Venstre, Liberal Alliance og Dansk Folkeparti indgik den 13. september 2023 forlig om Budget 2024 *Ansvar for Københavns fremtid I*. Budgetaftalen for 2024 blev endeligt behandlet i Borgerrepræsentationen den 5. oktober 2023.

Dette notat omhandler udmøntningen af de tiltag og hensigtserklæringer i aftalen, som vedrører Teknik- og Miljøudvalget.

#### *Teknik- og Miljøudvalgets bevillinger i Budget 2024*

I Budget 2024 fik Teknik- og Miljøudvalget tilført 518,1 mio. kr. i anlægsbevillinger, 91,5 mio. kr. i driftsbevillinger i 2024-2027 og -178,6 mio. kr. i justering af indtægtsbudgettet til betalingsparkering i 2024-2027. I Budget 2024 fik Teknik- og Miljøudvalget tilført 58 mio. kr. i anlægsbevillinger i 2024, herunder 6 mio. kr. til need to-initiativer. Økonomiudvalget besluttede med sagen *Styringsmodel for anlæg i 2024* (ØU 24. oktober 2024), at der alene afsættes måltal til need to-anlæg i budgetaftalen, så Teknik- og Miljøudvalget tildeles 6 mio. kr. i måltal til udvalgets nye anlægsprojekter i Budget 2024. De resterende 52 mio. kr. skal gennemføres inden for udvalgets egen anlægsramme, der med samme sag blev fastsat til 868 mio. kr.

#### *Teknik- og Miljøudvalgets tiltag i Budget 2024*

De tiltag, som Teknik- og Miljøudvalget fik bevilliget midler til i Budget 2024 fremgår af tabel 1. Tabellen viser de enkelte tiltags titel, bevilling og forventet ibrugtagningstidspunkt for anlægsbevillinger. Hele anlægsbevillingen for tiltagene fremgår af tabellen, hvorimod det kun er bevillingen i budgetårene 2024-2027, som er medregnet for driftsbevillingerne. Derudover indgår i tabel 1 mer-/mindreindtægter på parkering.

**Tabel 1. Teknik- og Miljøudvalgets tiltag i Budget 2024**

Side	Tiltag (mio. kr. - 2024 p/l)	Anlæg i alt	Service 2024-2027	Mer- og mindreindtægter på parkering i 2024-2027	Ibrugtagning ved anlægsbevilling
5	ØK26 Screeningsbevilling til Guldkysten/Renden	0	1,6	0	-
5	SU03 Need to Realisering af Fremtidens Sølund - P-kælder	38,1	0	0	December 2028
6	TM023 Sikring af cykler	3,0	0,1	0	December 2025
7	TM099 Tillægsbevilling til gennemførelse af anlægsprojekter vedr. Harrestrup Å	48,0	1,4	0	December 2028
7	TM129 Supercykelsti - Kystbaneruten, Østerbro	12,3	0,1	0	Oktober 2026
8	ØK55 Ny vejforbindelse mellem Tingbjerg og Husum	19,8	0,2	0	Oktober 2027
9	TM197 Tryghedsvagter under Teknik og Miljøforvaltningen	0	7,7	0	-
10	TM015 Trygt og attraktivt byrum mellem Hørgården og Sundholm, Amager Vest (Forandringsplan for Hørgården)	25,0	0	0	Marts 2029
10	TM065 Medfinansiering til ny boligsocial helhedsplan for Valby, Vigerslev, Sjælør og Sydhavnen	5,1	0	0	December 2028
10	TM066 Forandringsplan for Husum Nord (herunder Gadelandet/Husumgård)	0,5	2,1	0	December 2026
12	TM013 Erstatningsparkeringspladser ifm. etablering af sorteringspunkter	19,4	20,5	0	Oktober 2027
13	TM185 Etablering af erstatningsparkeringspladser vedr. pladser nedlagt med Budget 2023	0	6,1	0	-
13	TM191a Indførelse af betalingsparkering for nulemissionskøretøjer fra 2024	0	0,2	-178,4	-
15	TM020 Videre undersøgelse af en overdækning af Øresundsmotorvejen, Amager Vest	2,2	0	0	December 2025
16	TM085 En mere ældrevenlig by	8,3	1,0	0	December 2027
17	TM004a Indsatser mod luftforurening i byen	5,8	0	0	December 2027
20	TM181 Etablering af varmepumper	0	0,5	0	-
20	TM182 Analyse vedr. barrierer for fossilfri vejtrafik samt modeller for at nå i mål	1,3	0	0	August 2024
21	TM075 Involvering af virksomheder og høring af borgere i udvikling af den kommende Klimaplan 2035	0	4,1	0	-
21	TM077 Stedspecifik data om borgernes forbrugsbaserede emissioner	0	5,0	0	-
21	TM070/TM070a klima i lokalplanlægningen og videreudvikling af bæredygtighedsværktøj	0	4,0	0	-
22	TM068 Borgernære indsatser for solceller	2,5	6,4	0	December 2027
24	TM040a Biodiversitet - En samlet grundpakke for Københavns Kommune	20,6	8,2	0	December 2027
26	TM062 Analyse af muligheder for at åbne rørlagte vandløb	0	1,3	0	-
27	TM107 Trafikanalyse og -plan for Amager	3	0	0	August 2025
28	TM025 Ombygning af ulykkesbelastede kryds, flere bydele	4,2	0	0	Juni 2027
28	TM033 Indkørselsforbud omkring skoler, bydækkende	3,5	0,3	0	December 2027
29	TM019 Sikker skolevej - Katrinedals Skole	3,5	0,1	0	Maj 2025
29	TM032 Sikker skolevej - Harrestrup Å Skole, Valby	6,7	0,2	0	September 2026
30	TM159 Permanent lukning af Vester	5,6	0,2	0	April 2026

	Voldgade for gennemkørende trafik, Indre By				
30	TM091 Mulighed for at cykle mod ensretningen, bydækkende	4,0	0,2	0	December 2025
31	TM119 Sikker skolevej Randersgade	1,2	0	0	Februar 2025
31	TM035 Skoleveje - Rødkilde Skole - Bellahøjvej, Brønshøj/Husum	3,8	0,1	0	Marts 2027
32	TM180 Trafikø i klimakvarteret, Østerbro	10,3	0,1	0	Oktober 2027
34	TM010a Cykel- og gangbro mellem Enghave Brygge og Islands Brygge, Vesterbro-Kgs. Enghave	2,5	0	0	Maj 2025
35	TM125 Cykelforbindelse mellem Østerbro og Refshaleøen, Indre By og Østerbro	2,7	0	0	Maj 2025
36	TM130 Cykelforbedringer på Refshalevej, Indre By	5,7	0,1	0	Oktober 2025
37	TM148 Foranalyse af cykelinfrastruktur til og i Østhavnen, flere bydele	2,6	0	0	Marts 2025
37	TM172 Trafikale forhold ved Nordøstamager skole, Amager Øst	0,9	0,2	0	Oktober 2024
38	TM059 Reduktion af engangsemballage	0	2,0	0	-
38	TM001a Videre implementering af Byrums- og trafikplanen for Middelalderbyen, Indre By	4,4	0	0	Juni 2025
39	TM003 Fremkommelighed for gangbesværede borgere	1,4	0,1	0	December 2027
40	TM039 Genopretning og vedligeholdelse af vandforsyning til søer og åer samt kloakledninger (specifik udfordring)	18,3	4,0	0	Løbende 2024-2026
40	TM064 Forbedrede trafikale forhold på Artillerivej ved Boldklubben Hekla, Amager Vest - foranalyse	1,5	0	0	August 2025
41	TM121 Omlægning af arealer til vild natur på Amager Fælled	0,4	-0,3	0	April 2026
42	TM139 Nye toiletter og omklædning til Bellahøj Friluftsscene	2,5	0,9	0	Ultimo 2025
42	TM151 Etablering af hundegård ud for Sønder Boulevard 18-28	0	0,7	0	-
43	TM174 Bylivsgade på Hovedvagtsgade, Indre By	0,8	0	0	Maj 2025
43	TM127 Foranalyse om fremtidens Grøndalspark	1,8	0	0	Februar 2025
44	TM143 En mere ren by	0	6,0	0	-
45	TM154 Pulje til grønne bylivsgader	13,6	3,6	0,2	December 2025
45	TM106 Toilet i Amager Strandpark ved Strandtorvet	1,6	1,0	0	December 2025
46	TM108 Anvendelse af grundvand fra Carlsbergforkastningen til Utterslev Mose	0	1,5	0	-
46	TM051 Fremtidens genopretning	25,0	0	0	December 2025
47	TM050 Genopretning af vejinfrastruktur, flere bydele	174,9	0	0	December 2025
	<b>Teknik- og Miljøudvalget i alt</b>	<b>518,3</b>	<b>91,5</b>	<b>-178,2</b>	-

Note: Indtægter er indikeret med negativt fortegn.

Aftaleteksten, bevillingen og forvaltningens eventuelle bemærkninger samt procesbeskrivelse gennemgås efterfølgende i notatet, hvor sidehenvisning til aftaleteksten fremgår i parentes efter tiltagets titel. Der er samtidig henvisning til de publicerede budgetnotater, der ligger til grund for tiltagene i aftalen. Budgetnotater med midler under Teknik- og Miljøudvalget fremgår af bilag 3.

Ikke alle budgetnotater afspejler aftaleteksten og bevillingen i Budget 2024. For de bevillinger, hvor det gør sig gældende, er der indsat en bemærkning herom.

De afledte driftsudgifter til anlægsprojekter er placeret i en pulje under Økonomiudvalget og overføres til Teknik- og Miljøudvalget i forbindelse med ibrugtagningen af projekterne.

### Hensigtserklæringer og andre udvalgs tiltag med relevans for Teknik- og Miljøudvalget i Budget 2024

De hensigtserklæringer i Budget 2024, som har særlig relevans for Teknik- og Miljøudvalget, fremgår af tabel 2.

Tabel 2. Hensigtserklæringer med relevans for Teknik- og Miljøudvalget

Side	Hensigtserklæringer og andre tiltag
14	Parkering
15	TM184 Finansiering af gæstelicenser til koloni-haveejere
17	TM004a Indsatser mod luftforurening i byen
18	KF117 Valby Idrætspark
19	Klimatiltag
23	Hensigtserklæring om fremrykning af CO2-reduktioner
23	TM086 Hensigtserklæring om initiativer vedrørende elladestandere - udbud af ladestandere
26	Den Grønne Boulevard
26	Byens grønne kiler
27	TM107 Trafikanalyse og -plan for Amager
32	TM198 Hvidkildevej: Skolevejsprojekter pba. af ændringer i skoledistrikter, Vanløse
33	Højresving for rødt for cyklister – dialog med Københavns Politi
34	Samarbejde med forsikringselskaber og politi om at adressere cykeltyveri
35	Havneringen II/ Østlige del
37	TM172 Trafikale forhold ved Nordøstamager skole, Amager Øst
38	TM001a Videre implementering af Byrums- og trafikplanen for Middelalderbyen, Indre By
44	ØK18 Analyse af ressortopdeling i Københavns Kommune
44	Udvikling af Palads og Vesterport
46	TM051 Fremtidens grønne genopretning
47	Affaldstakster
47	TM50 Genopretning af vejinfrastruktur, flere bydele

### Teknik- og Miljøudvalgets tiltag og hensigtserklæringer i Budget 2024

I det følgende gennemgås Teknik- og Miljøudvalgets tiltag og hensigtserklæringer i Budget 2024. Tiltag beskrives i den rækkefølge, som fremgår af aftaleteksten.

#### Need to/rettidig omhu

##### ØK26 Screeningsbevilling til Guldkysten / Renden (s. 16)

*Aftaletekst:* Parterne er enige om at videreføre den dialogbaserede proces, der er igangsat med beboerne, med henblik at opstarte et forløb, der i fællesskab skal imødegå forhold i området såsom jordforurening, manglende kloakering og udfordringer vedrørende brandsikkerhed samt socialfaglig indsats.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 0,8 mio. kr. årligt på service i 2024-2025 til projektledelse, juridisk rådgivning og affaldsindsats i Teknik- og Miljøforvaltningen.

*Forvaltningens bemærkning:*

Ovenstående viser kun bevilling afsat under Teknik- og Miljøudvalget.

*Proces:*

Projektet er forankret på tværs i kommunen og skal afdække forskellige forhold på Guldkysten/Renden. Teknik- og Miljøforvaltningen indgår sammen med Socialforvaltningen og Økonomiforvaltningen i projektet, og Teknik- og Miljøforvaltningen bidrager med at afdække tekniske og miljømæssige aspekter af screeningen. Tids- og procesplanen udarbejdes af Økonomiforvaltningen/Københavns Ejendomme frem mod januar 2024, hvorefter Teknik- og Miljøforvaltningen forventer at kunne orientere Teknik- og Miljøudvalget i januar 2024 om tidsplan og det videre forløb.

*Budgetnotat:* ØK26 Screeningsbevilling til Guldkysten og Renden

**SO14 Anlægsmidler til køb af nøglefærdigt botilbud, SU03 realisering af Fremtidens Sølund, BU13 Forlængelse af lejemålet TDC-hallen til brug for Skolen i Sydhavnen og SO19 pålagte, men ikke kompenserede udgifter (s. 17)**

Parterne er enige om at afsætte midler til køb af nøglefærdigt botilbud, realisering af fremtidens Sølund samt forlængelse af lejemålet TDC-hallen til brug for Skolen i Sydhavnen.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 5,2 mio. kr. på service i 2024, 5,4 mio. kr. i 2025, 5,0 mio. kr. i 2026, 6,2 mio. kr. i 2027, 8,6 mio. kr. i 2028 og 7,6 mio. kr. i 2029 og frem.  
 - 218,6 mio. kr. samlet på anlæg i 2024-2028.  
 - 12,2 mio. kr. på finansposter i 2024 og 5,7 mio. kr. i 2027.

Parterne er enige om, at der skal afsættes bevilling til deponering på finansposter på 34,2 mio. kr. Deponeringen mellemfinansieres over kassen, indtil den frigives som følge af ledig låneramme.

*Forvaltningens bemærkning (SU03):*

Bevillingen, der er afsat, går samlet set til at færdiggøre Sølundprojektet. Teknik- og Miljøforvaltningen har i projektet ansvaret for at anlægge parkeringskælder og har fået anlægsbevilling på 38,1 mio. kr. hertil.

*Proces:*

Der er tale om en tillægsbevilling til det igangværende anlægsprojekt om Fremtidens Sølund. KAB er bygherre, og Teknik- og



Miljøforvaltningen overfører løbende beløb til KAB for udførte anlægsarbejder.

Bevillingen er afsat i 2028, idet konkret periodisering vil afhænge af betalingsplan til KAB. Bevillingen er ikke frigivet med vedtagelsen af budgettet. Teknik- og Miljøforvaltningen vil fremlægge indstilling til Teknik- og Miljøudvalget og Borgerrepræsentationen om frigivelse af anlægsmidler primo 2024. Anlægsprojektet forventes ibrugtaget i december 2028.

*Budgetnotat:* SO14 Anlægsmidler til køb af nøglefærdigt botilbud, SU03 realisering af Fremtidens Sølund, BU13 Forlængelse af lejemålet TDC-hallen til brug for Skolen i Sydhavnen og SO19 pålagte, men ikke kompenserede udgifter.

### **TM023 Sikring af cyklister (s. 19)**

*Aftaletekst:* Parterne er enige om at afsætte midler til at forbedre trafikikkerheden for cyklister i krydset ved Folehaven-Vigerslevvej.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 3,0 mio. kr. samlet på anlæg i 2024-2025.
- 0,1 mio. kr. årligt på service i 2026 og frem til afledt drift og vedligehold.

*Forvaltningens bemærkning:*

Initiativet er et tilkøb til Vejdirektoratets ombygning af statsvejskrydset og afhænger af Vejdirektoratets gennemførelse af projektet. Budgetnotatet er fortroligt.

*Proces:*

Projektet er et tilkøb til Vejdirektoratets projekt på lokationen, hvorved Københavns Kommune ved bevillingen finansierer en mindre del af projektet, som ligger uden for krydset. Vejdirektoratet vil forventeligt være projektleder på det samlede projekt, og Teknik- og Miljøforvaltningen vil indgå i et samarbejde med henblik på at sikre fokus på forbedring af forhold for cyklister. Forhandlinger med Vejdirektoratet pågår.

Teknik- og Miljøudvalget forelægges forventeligt indstilling om godkendelse af projektforslag samt frigivelse af anlægsmidler primo 2024, afhængig af fremdrift i Vejdirektoratets projektering. Projektet forventes afsluttet senest i december 2025.

*Budgetnotat:* TM023 Sikring af cyklister (fortroligt)

### **TM099 Tillægsbevilling til gennemførelse af anlægsprojekter vedr. Harrestrup Å (s. 20)**

*Aftaletekst:* Parterne er enige om at afsætte yderligere midler til at gennemføre naturgenopretningsprojektet vedr. Harrestrup Å.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 48,2 mio. kr. samlet på anlæg i 2024-2028.
- 0,7 mio. kr. på service i 2026, 0,8 mio. kr. i 2027, 0,9 mio. kr. i 2028 og 1,0 mio. kr. i 2029 og frem til afledt drift og vedligehold.

*Forvaltningens bemærkning:*

Bevillingen dækker de, forhøjede udgifter, der knytter sig til realiseringen af naturgenopretningsprojektet. Jf. budgetnotatet vil forvaltningen fremlægge en indstilling med godkendelse af forhøjelse af bevillingen til skybrudselementerne i efteråret 2023.

*Proces:*

Anlægsbevillingen på 48,2 mio.kr. til gennemførelse af anlægsprojekter ved Harrestrup Å er stjernemarkeret og dermed frigivet med Borgerrepræsentationens vedtagelse af Budget 2024. Der er tale om en tillægsbevilling til det eksisterende naturgenopretnings- og skybrudsprojekt ved Harrestrup Å.

Teknik- og Miljøudvalget vil ultimo 2023 få forelagt indstilling om projektforslaget for det samlede projekt, forhøjelse af bevillingen til skybrudssikring samt en kvalificeret tidsplan for det samlede projekt. Det samlede projektet forventes ibrugtaget i december 2028.

*Budgetnotat:* TM099 Naturgenopretning af Harrestrup Å i Vigerslevparken, Valby

### **TM129 Supercykelsti - Kystbaneruten, Østerbro (s. 20)**

*Aftaletekst:* Parterne er enige om at afsætte midler til at anlægge en supercykelsti langs kystbaneruten på Østerbro. Der afsættes desuden midler til implementering af busfremkommelighedstiltag.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 12,4 mio. kr. samlet på anlæg i 2024-2026 til etablering af supercykelsti og busfremkommelighedstiltag.
  - 4,4 mio. kr. samlet på anlægsindtægter i 2024-2026, da projektet er medfinansieret af den nationale cykelpulje.
  - 0,1 mio. kr. på service i 2026 og frem til afledt drift og vedligehold.
- Busfremkommelighedstiltagene finansieres af busfremkommelighedspuljen under Økonomiudvalget.

*Forvaltningens bemærkning:*

Det bemærkes, at der kun er tildelt midler til budgetnotatets initiativ 1 samt tilvalg 1.

*Proces:*

Af de afsatte midler til Kystbaneruten er 3,5 mio. kr. stjernemarkeret og dermed frigivet med Borgerrepræsentationens vedtagelse af Budget 2024.

Teknik- og Miljøudvalget forelægges forventeligt i 2. kvartal 2025 indstilling om projektforslag og frigivelse af de resterende anlægsmidler. Anlægsprojektet forventes ibrugtaget i oktober 2026. Lokaludvalget, Økonomiforvaltningen og Movia inddrages i projektet.

*Budgetnotat:* TM129 Supercykelsti – Kystbaneruten, Østerbro (rettidig omhu)

### **ØK55 Ny vejforbindelse mellem Tingbjerg og Husum (s. 20)**

*Aftaletekst:* Parterne er enige om at understøtte udviklingen af Tingbjerg og afsætte midler til anlæg af vejforbindelse mellem Tingbjerg og Husum. Anlægget af vejforbindelsen bliver gennemført af Vejdirektoratet.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 189,3 mio. kr. samlet på anlæg i 2024-2026 til vejforbindelsen fordelt på 118,9 mio. kr. til anlægsomkostninger, 20,0 mio. kr. til følgeanlæg til Teknik- og Miljøforvaltningen og en pulje til uforudsete udgifter og risici på 50,4 mio. kr.

- 0,7 mio. kr. årligt på service i 2027, og 1,4 mio. kr. på service i 2028 og frem til afledte driftsudgifter i forbindelse med anlægsprojektet.

*Forvaltningens bemærkning:*

Økonomiforvaltningen er ansvarlig for implementering af projektet. Teknik- og Miljøudvalget modtager bevillingen på 20,0 mio. kr. til følgeanlæg. Bevillingen er afsat i 2024-2027.

*Proces:*

Af de afsatte midler til følgeanlæggene på ny vejforbindelse mellem Tingbjerg og Husum er 4,4 mio. kr. stjernemarkeret og dermed frigivet med Borgerrepræsentationens vedtagelse af Budget 2024.

Teknik- og Miljøudvalget forelægges forventeligt i 3. kvartal 2025 indstilling om projektforslag og frigivelse af de resterende anlægsmidler. Anlægsprojektet forventes ibrugtaget løbende frem til oktober 2027. Lokaludvalget, Økonomiforvaltningen og Movia inddrages i projektet.

*Budgetnotat:* ØK55 Ny vejforbindelse mellem Tingbjerg og Husum

### **Sikker By (s. 20-21)**

*Aftaletekst:* København skal fortsat være en tryk og sikker by at bo og færdes i. Parterne er derfor enige om at afsætte midler til nedenstående initiativer under Sikker By strategi 2022-2025 for fortsat at øge trygheden og mindske kriminaliteten i København Kommune.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 2,8 mio. kr. på service i 2024, 2,5 mio. kr. i 2025 og 2,7 mio. kr. i 2026 til forsøg med kommunale tryghedsvagter (TM197).

*Forvaltningens bemærkning:*

Der blev afsat flere bevillinger til sikker by indsatser i øvrige forvaltninger. I dette notat redegøres kun for de bevillinger som hører under Teknik- og Miljøudvalget under overskriften "Sikker By".

*Proces:*

Forvaltningen vil som beskrevet i budgetnotatet primært anvende Tryghedsvagter i de måneder, hvor udfordringerne i nattelivet er størst. Det er i sommermånederne (maj-september) samt i december ved julefrokoster. I alt seks måneder årligt.

Der er jf. budgetnotatet afsat bevilling svarende til fire årsværk, hvilket medfører, at forvaltningen i perioden med tryghedsvagter kan indsætte otte deltidsstillinger i de omtalte måneder. Forvaltningen vil søge at samtænke og koordineres tryghedsvagterne med de eksisterende vagters opgaver. Fx støjvagter, parkeringsvagter eller natteværter. Forvaltningen er i proces med at undersøge dette og udforme stillingsopslag.

Forvaltningen afventer en vejledning fra Justitsministeriet med fastsættelse af nærmere regler om tryghedsvagter, herunder tryghedsvagternes uddannelse, uniformering, legitimation og krav til tryghedsvagters anvendelse af hunde, transportmidler ol. Justitsministeriet har oplyst, at det forventes færdigt primo 2024.

Forvaltningen forventer derfor at kunne starte, iværksætte og få Tryghedsvagter på gader og vej pr. maj 2024.

Tryghedsvagter er en 3-årig forsøgsordning. Forvaltningen vil orientere Teknik- og Miljøudvalget om anvendelsen første gang ultimo 2024 og igen i 2026, hvor der er afsat 300.000 kr. til den samlede evaluering efter de første to år. Evalueringen foretages i løbet af 1. kvartal 2026 og forelægges udvalget i løbet af 2. kvartal inden budgetforhandlingerne til 2027, så der er grundlag for at træffe beslutning om evt. fortsættelse af ordningen.

*Budgetnotat:* TM197 Tryghedsvagter under Teknik og Miljøforvaltningen

**Udsatte boligområder (s. 21)**

*Aftaletekst:* Ingen københavnske boligområder skal være på statens liste over parallelsamfund. Parterne er enige om at fortsætte arbejdet med at sikre en langsigtet, positiv udvikling i de udsatte boligområder. Da problemstillingerne i de udsatte boligområder er komplekse og går på tværs af faglige og organisatoriske skel, afsættes der midler til en række initiativer på tværs af kommunens syv forvaltninger.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 25,1 mio. kr. samlet på anlæg i 2024-2029 til etablering af trygt og attraktivt byrum mellem Hørgården og Sundholm, Amager Vest (TM015).
- 0,4 mio. kr. på service i 2029 og 0,5 mio. kr. i 2030 og frem til vedligehold og afledt drift til det sammenhængende byrum mellem Hørgården og Sundholm (TM015).
- 5,2 mio. kr. samlet på anlæg i 2025-2028 til medfinansiering til ny boligsocial helhedsplan for Valby, Vigerslev, Sjælør og Sydhavnen (TM065).
- 0,7 mio. kr. årligt på service i 2024-2026 til en forandringsplan for Husum Nord (TM066).
- 0,6 mio. kr. samlet på anlæg i 2025-2026 til rådgivning i forbindelse med forandringsplan for Husum Nord (TM066).

*Forvaltningens bemærkning:*

Der blev afsat flere bevillinger til indsatser vedrørende udsatte boligområder i øvrige forvaltninger. I dette notat redegøres kun for bevillinger under Teknik- og Miljøudvalget under overskriften "Udsatte boligområder" jf. budgetnotat TM015 Trygt og attraktivt byrum mellem Hørgården og Sundholm, Amager Vest og budgetnotat TM065 Medfinansiering til ny boligsocial helhedsplan for Valby, Vigerslev, Sjælør og Sydhavnen og TM066 Forandringsplan for Husum Nord. Det bemærkes, at det er scenarie 2 i budgetnotatet TM065, der er tildelt midler til.

*Proces:*

*TM015 Trygt og attraktivt byrum mellem Hørgården og Sundholm, Amager Vest (Forandringsplan for Hørgården)*

Af de afsatte midler til etablering af trygt og attraktivt byrum mellem Hørgården og Sundholm er 3,3 mio. kr. stjernemarkeret og dermed frigivet med Borgerrepræsentationens vedtagelse af Budget 2024.

Teknik- og Miljøudvalget forelægges forventeligt i 2. kvartal 2026 indstilling om projektforslag og frigivelse af de resterende anlægsmidler. Lokale borgere, Amager Vest Lokaludvalg og andre interessenter vil blive inddraget i projektet. Anlægsprojektet forventes ibrugtaget i marts 2029.

*TM065 Medfinansiering til ny boligsocial helhedsplan for Valby, Vigerslev, Sjælør og Sydhavnen*

Den nuværende boligsociale helhedsplan udløber 31. december 2024. Bevillingen fra Budget 2024 skal sikre, at kommunen kan medfinansiere en fornyelse af helhedsplanen i løbetiden 2025 til 2028. Den kommunale medfinansiering søges et år før selve igangsættelsen af nye helhedsplaner, så forvaltningen kan forhandle indholdet af helhedsplanen ud fra dette budget. Den kommende helhedsplan forventes forelagt Teknik- og Miljøudvalget, Økonomiudvalget og Borgerrepræsentationen ultimo 2024. Anlægsmidlerne frigives i forbindelse med den politiske godkendelse.

*TM066 Forandringsplan for Husum Nord (herunder Gadelandet/Husumgård)*

Der er i alt afsat 2,7 mio. kr. Heraf er anlægsbevillingen på 0,6 mio. kr. stjernemarkert og dermed frigivet med Borgerrepræsentationens vedtagelse af Budget 2024.

Med bevillingen fra budget 2024 kan forvaltningen påbegynde forandringsplanen for Husum Nord (herunder Gadelandet/Husumgård) forventeligt primo 2024. Forandringsplanen vil pege på en strategisk retning for udviklingen af området og en række projekter, som kan løfte det udsatte byområde. Forandringsplanen vil blive forelagt til godkendelse i Teknik- og Miljøudvalget, Økonomiudvalget og Borgerrepræsentationen forventeligt medio 2026.

*Budgetnotater:* TM015 Trygt og attraktivt byrum mellem Hørgården og Sundholm, Amager Vest (Forandringsplan for Hørgården), TM065 Medfinansiering til ny boligsocial helhedsplan for Valby, Vigerslev, Sjælør og Sydhavnen og TM066 Forandringsplan for Husum Nord (herunder Gadelandet/Husumgård)

## **Principaftale**

### **Parkering**

#### **TM013 Erstatningsparkeringspladser ifm. etablering af sorteringspunkter (s. 29)**

*Aftaletekst:* Parterne er enige om at afsætte midler til etableringen af 433 erstatningsparkeringspladser for de pladser, der som følge af etableringen af sorteringspunkter blev nedlagt i forbindelse med budget 2023.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 0,9 mio. kr. på service i 2024, 0,7 mio. kr. årligt i 2025-2027 og 0,3 mio. kr. i 2028 til leje af parkeringspladser som erstatning for 100 parkeringspladser ved Biologisk Institut.
- 19,6 mio. kr. samlet på anlæg i 2024-2027 til erstatningspladser i gadeplan.
- 2,5 mio. kr. på service i 2024, 5,0 mio. kr. årligt i 2025-2027 og 2,5 mio. kr. i 2028 til leje af parkeringspladser og leverandørudgifter.
- 0,1 mio. kr. årligt på service i 2025-2026, og 0,2 mio. kr. årligt i 2027 og frem til afledt drift og vedligehold.

Parterne er desuden enige om, at midlerne til deponering afsættes ved indgåelse af de enkelte lejemaal og for lejeperioden mellemfinansieres over kommunens kassebeholdning.

Initiativet forventes at fremme parkeringsforholdene i København til gavn for byens borgere.

*Forvaltningens bemærkning:*

Det bemærkes, at der er tildelt midler til budgetnotatets initiativ 1 samt initiativ 2, scenarie 1.

*Proces:*

Med bevillingen er der afsat midler til at leje 100 erstatningsparkeringspladser som erstatning for 100 pladser ved Biologisk institut. Endvidere til etablering af 433 erstatningspladser for pladser nedlagt ved sorteringspunkter. Af de 433 erstatningsparkeringspladser er der afsat bevilling til leje af 325 erstatningspladser (75%) og anlæg af 108 erstatningsparkeringspladser i gadeplan (25%).

For så vidt angår leje af erstatningspladser, vil forvaltningen i direkte forlængelse af vedtagelse af Budget 2024 og i samarbejde med Økonomiforvaltningen gå i dialog med relevante ejendommejerere med henblik på, at der kan laves en række konkrete aftaler om leje af private p-pladser. Det forventes, at Teknik- og Miljøudvalget og Borgerrepræsentationen vil blive forelagt, hvor lejeaftalerne indgås, og hvor meget der lejes i 2. kvartal 2024 for endelig godkendelse.

Forvaltningen igangsætter desuden ultimo 2023 udbudsproces vedr. app-løsning med henblik på, at appen kan ibrugtages, når de private p-pladser åbnes for beboerne medio 2024. Det forventes således, at det vil være muligt at leje pladser fra 1. juli 2024.

For så vidt angår anlæg af erstatningspladser i gadeplan er 1,5 mio. kr. stjernemarkeret og dermed frigivet med Borgerrepræsentationens vedtagelse af Budget 2024. Anlægsprojektet bliver oprettet som et tillæg til det eksisterende erstatningsparkeringsprojekt om etablering af 100 pladser i gadeplan, som blev besluttet med Budget 2023 (TM098).

Erstatningspladserne i gadeplan vil blive anlagt i Vanløse og Brønshøj-Husum. Teknik- og Miljøudvalget forelægges forventeligt i 2. kvartal 2024 indstilling om projektforslag og frigivelse af de resterende anlægsmidler. Anlægsprojektet forventes ibrugtaget løbende frem til oktober 2027. Lokaludvalget, Økonomiforvaltningen og Movia inddrages i projektet.

Forvaltningen tilstræber, at erstatningsparkeringspladserne så vidt muligt etableres (leje eller anlæg) i nærheden af de nedlagte pladser alternativt inden for samme bydel. I Vanløse, som er eneste bydel, hvor der både lejes og anlægges, vil forvaltningen ved anlæg så vidt muligt tage hensyn til, hvor der er indgået lejeaftaler.

*Budgetnotat:* TM013 Erstatningsparkeringspladser ifm. etablering af sorteringspunkter

**TM185 Etablering af erstatningsparkeringspladser vedr. pladser nedlagt med Budget 2023 (s. 29)**

*Aftaletekst:* Parterne er enige om at afsætte midler til at etablere 110 parkeringspladser, som erstatning for parkeringspladser nedlagt med budget 2023.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 1,4 mio. kr. på service i 2024, 1,6 mio. kr. årligt i 2025-2027 og 0,8 mio. kr. i 2028 til leje af parkeringspladser, leverandørudgifter og udbud.

Parterne er enige om, at midlerne til deponering afsættes ved indgåelse af de enkelte lejemål og for lejeperioden mellemfinansieres over kommunens kassebeholdning.

*Forvaltningens bemærkning:*

Det bemærkes, at der er afsat midler til budgetnotatets scenarie 1.

*Proces:*

Med bevillingen er der afsat midler til at leje 100 erstatningsparkeringspladser. Forvaltningen vil derfor koordinere denne indsats med implementeringen af TM013 vedr. erstatningsparkeringspladser ifm. etableringen af sorteringspunkterne. Forvaltningen håndterer leje af private p-pladser i regi af TM013 og TM185 som én sag, der forelægges samlet til politisk behandling. I direkte forlængelse af vedtagelse af Budget 2024 søger forvaltningen i samarbejde med Økonomiforvaltningen at gå i dialog med relevante ejendomssejere med henblik på, at der kan laves en række konkrete aftaler om leje af private p-pladser. Det forventes, at Teknik- og Miljøudvalget og Borgerrepræsentationen vil blive forelagt, hvor lejeaftalerne indgås, og hvor meget der lejes i 2. kvartal 2024 for endelig godkendelse.

Forvaltningen igangsætter desuden ultimo 2023 udbudsproces vedr. app-løsning med henblik på, at appen kan ibrugtages, når de private p-pladser åbnes for beboerne medio 2024. Det forventes således, at det vil være muligt at leje pladser fra 1. juli 2024.

*Budgetnotat:* TM185 Etablering af erstatningsparkeringspladser vedr. pladser nedlagt med Budget 2023

**TM191a Indførelse af betalingsparkerung for nulemissionskøretøjer fra 2024 (s. 29)**

*Aftaletekst:* Parterne er enige om, at nulemissionskøretøjer i betalingsområdet skal betale timeparkerung og indføre en beboerlicens på 695 kr. for nulemissionskøretøjer. Parterne er desuden enige om, at undtagelsen for tidsbegrænsningen i de tidsbegrænsede p-zoner for nulemissionskøretøjer bortfalder.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 0,2 mio. kr. på service i 2024 til tekniske ændringer.



- 42,7 mio. kr. på service i 2024, 44,1 mio. kr. i 2025, 45,2 mio. kr. i 2026 og 46,2 mio. kr. i 2027 og frem til merindtægter fra betalingsparkering.  
 - 42,7 mio. kr. på finansposter i 2024, 44,1 mio. kr. i 2025, 45,2 mio. kr. i 2026 og 46,2 mio. kr. i 2027 og frem som følge af statslig modregning af merudgifter på parkeringsindtægter.

Parterne noterer, at der for emissionsfri delebiler uden fast stamplads skal være en bydækkende licens til 695 kr. Delebiler med fast stamplads fortsætter på uændrede vilkår.

*Forvaltningens bemærkning:*

Det bemærkes, at der er afsat midler til budgetnotatets scenarie 2.

*Proces:*

I direkte forlængelse af vedtagelse af Budget 2024 vil forvaltningen foretage de nødvendige tilretninger af it-systemer, p-kontrolprocedurer samt hjemmeside og andre kommunikationskanaler med henblik på at ændringerne kan træde i kraft 1. januar 2024.

*Budgetnotat:* TM191A Indførelse af betalingsparkering for nulemissionskøretøjer fra 2024 (alternative scenarier til TM092 og TM191)

**Parkering (s. 29-30)**

Der bliver flere københavnere og flere biler i byen, og det er ikke muligt at sikre kommunale pladser, herunder i p-kældre, til de mange biler, som københavnere forventes at ville have i fremtiden. Den nuværende parkeringstakststruktur understøtter ikke i tilstrækkelig grad den grønne omstilling og klimahensyn, at sikre parkeringspladser til de københavnere, som har behov, samt at begrænse trængslen fra lokale og udefrakommende biler. Derfor er parterne enige om at se på en gennemgribende reform af takststrukturen på parkeringsområdet, herunder ift. takster for søn- og helligdage, gadeparkering og beboerlicenser i budget 25, i forlængelse af de igangværende screeninger på parkeringsområdet. Partierne bag Principaftalen er enige om 2-3 parkeringshuse. Forvaltningerne skal fremlægge forslag til konkrete placeringer og projekter til forhandlingerne om budget 2025.

*Proces:*

Forvaltningen vil ultimo 2023 fremlægge et kommissorie for udvalget, der fastsætter rammerne for arbejdet.

**Bedre parkeringsforhold for hjemmeplejen**

Partnerne er enige om, at der skal skabes bedre parkeringsforhold for hjemmeplejen. Sundheds- og Omsorgsforvaltningen og Teknik- og Miljøforvaltningen undersøger hvilke muligheder der er for at sikre bedre parkering for hjemmeplejen. Dette særligt i Indre by og brokvarterne i aftentimerne, hvor udfordringen er størst. Såfremt der er behov for finansiering til oprettelse eller omdannelse af

parkeringspladser, henvises finansieringen til forhandlingerne om overførselssagen 2023-2024 eller budget 2025.

*Proces:*

Samarbejdet mellem Sundheds- og Omsorgsforvaltningen og Teknik- og Miljøforvaltningen er i gang. Såfremt der er behov for finansiering, vil Teknik- og Miljøforvaltningen i samarbejde med Sundheds- og Omsorgsforvaltningen udarbejde budgetnotat. Der forelægges en indstilling til Teknik- og Miljøudvalget i første halvår 2024.

**TM184 Finansiering af gæstelicenser til koloni-haveejere (s. 30)**

Parterne er enige om, at der skal findes en løsning for kolonihaveejere, som påvirkes af implementeringen af de nye tidsbegrænsede parkeringszoner. Teknik- og Miljøudvalget skal i december 2023 behandle en indstilling om en gæstelicens som en konkret løsning for kolonihaveejerne. Parterne er enige om, at finansieringen af en gæstelicens henvises til forhandlingerne om overførselssagen 2023-2024.

*Proces:*

Teknik- og Miljøudvalget godkendte den 6. november 2023 en sag om indførelse af en P-licens til kolonihaveejere. Med sagen blev det besluttet, at udgifterne til at indføre P-licensen afholdes inden for udvalgets eksisterende ramme til ordinær drift. Dermed udarbejder Teknik- og Miljøforvaltningen ikke budgetnotat til Overførselssagen 23/24.

*Budgetnotat:* TM184 Hensigtserklæring om finansiering af gæstelicenser til kolonihaveejere

**TM020 Videre undersøgelse af en overdækning af Øresundsmotorvejen, Amager Vest (s. 30)**

*Aftaletekst:* For at reducere støjniveauet på Øresundsmotorvejen til gavn for områdets beboere er parterne enige om at afsætte midler til det videre arbejde med at overdække Øresundsmotorvejen.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 2,2 mio. kr. samlet på anlæg i 2024-2025 til udvidet undersøgelse af en priseffektiv støjreduktion.

Parterne noterer, at overdækning af Helsingørmotorvejen også undersøges.

*Forvaltningens bemærkning:*

Det bemærkes, at der er tildelt midler til budgetnotatets scenarie 1 uden tilvalg.

*Proces:*

Anlægsbevillingen på 2,2 mio. kr. til den videre undersøgelse er fuldt stjernemarkeret og dermed frigivet med Borgerrepræsentationens vedtagelse af Budget 2024.

Teknik- og Miljøudvalget orienteres ultimo 2024 om status på undersøgelsen. Forvaltningen vil vurdere, om der her er behov for en beslutningssag i stedet for en status i forhold til det videre arbejde med undersøgelsen.

Resultaterne fra den samlede undersøgelse forventes forelagt Teknik- og Miljøudvalget primo 2026 med henblik på at kunne indgå i forhandlingerne om Budget 2027.

Der blev ved Overførselssagen 2022-2023 afsat midler til en screening af Helsingørmotorvejen. Screening skal danne udgangspunkt for en eventuel senere foranalyse, og resultatet af screeningen forelægges Teknik- og Miljøudvalget i 1. kvartal 2024 med henblik på, at der kan indgå finansiering af foranalyse ved Overførselssagen 2023-2024.

*Budgetnotat:* TM020 Videre undersøgelse af en overdækning af Øresundsmotorvejen, Amager Vest

## Sundhed- og ældre

### **TM085 En mere ældrevenlig by (s. 35)**

*Aftaletekst:* Parterne er enige om at afsætte midler til at igangsætte initiativer med henblik på at skabe en mere ældrevenlig by og øge tilgængeligheden i byen. Det indebærer flere ramper, nedsænkede kantsten, slowlanes på cykelstier og etablering af flere københavnerbænke.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 8,5 mio. kr. samlet på anlæg i 2024-2027.
- 0,2 mio. kr. på service i 2025, 0,4 mio. kr. årligt i 2026-2027 og 0,5 mio. kr. i 2028 og frem til afledt drift og vedligehold.

*Proces:*

Anlægsbevillingen på 8,5 mio. kr. til initiativer med henblik på at skabe en mere ældrevenlig by og øge tilgængeligheden er fuldt stjernemarkeret og dermed frigivet med Borgerrepræsentationens vedtagelse af Budget 2024.

*Initiativ 1 Puljen til og anlæg til bydækkende etablering af ramper og nedsænkede kantsten på offentlige veje og pladser:*

Udmøntes på baggrund af endnu ukendte lokationer, der identificeres ved kortlægning samt inddragelse af Sundheds- og Omsorgsforvaltningen. Hvis der er behov for politisk stillingtagen til konkrete projekter, vil der blive udarbejdet indstillinger herom til

politisk forelæggelse. Initiativet ibrugtages løbende frem til december 2027.

*Initiativ 2 om Slow Lanes:*

Omfatter et forsøg med en opdeling mellem cyklister gennem afmærkning og kommunikationsindsatser, med det formål at sikre bedre plads til hurtigt- hhv. langsomt kørende cyklister. Det kan enten være på eksisterende cykelstier, gennem forsøgsmæssig udvidelse af cykelstien med afmærkning og asfaltramper, eller gennem forsøg med cykelgader ved siden af cykelstier. Afmærkning forventes etableret i september 2024, og initiativet afsluttes med nedtagning i juni 2026. Teknik- og Miljøudvalget forelægges resultaterne af forsøget ultimo 2025 og kan på den baggrund tage stilling til erfaringerne og evt. fremtidige løsninger.

*Initiativ 3 om opsætning af bænke:*

Bevillingen omfatter opsætning af 500 bænke, hvoraf 50 bænke opsættes på kommunal vej, og 450 bænke forventes opsat på private fællesveje. Opsætningen af bænkenes forudsætter, at de nødvendige tilladelser kan opnås. Teknik- og Miljøforvaltningen vil således indgå i dialog med de private grundejere om placeringer samt arbejde for at indhente de nødvendige tilladelser. Opsætning vil ske med inddragelse af Sundheds- og Omsorgsforvaltningen. Projektet ibrugtages løbende og forventes færdigt ultimo 2027. Teknik- og Miljøudvalget og Sundheds- og Omsorgsudvalget vil blive orienteret om placeringerne i efteråret 2027.

*Budgetnotat:* TM085 En mere ældrevenlig by

**TM004a Indsatser mod luftforurening i byen (s. 35)**

*Aftaletekst:* Parterne er enige om at fortsætte bekæmpelsen af - og gøre op med - den sundhedsskadelige luftforurening i byen. Parterne er ligeledes enige om at samt sikre luftkvaliteten i områder med høj partikelforurening og blandt særligt sårbare grupper.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 4,3 mio. kr. samlet på anlæg i 2024-2027 til tre stationære kommunale luftmålestationer.
- 0,5 mio. kr. samlet på anlæg i 2024-2027 til projektledelse (bevillingsudløb).
- 0,3 mio. kr. samlet på anlæg i 2024-2025 til kommunikations- og vejledningsindsats.
- 0,7 mio. kr. samlet på anlæg i 2024-2027 til udvikling af prognosesystem for varsling af særligt sårbare borgere

Sundheds- og Omsorgsudvalget har desuden afsat 1,4 mio. kr. årligt inden for egen ramme og varigt på service til prognose for luftkvalitet, udvikling af platform til formidling og varsling samt analyser.

Parterne er enige om, at Teknik- og Miljøforvaltningen og Sundheds- og Omsorgsforvaltningen fortsat skal samarbejde om indsatsen med at bekæmpe luftforurening og de sundhedsmæssige konsekvenser heraf.

Det fremadrettede arbejde bygger på indsatsen "Øget viden om de sundhedsmæssige konsekvenser af luftforurening i København", hvor en ekspertgruppe bl.a. er kommet med anbefalinger og rapporter om sundhed og luftforurening.

*Forvaltningens bemærkning:*

Det bemærkes, at midlerne til projektledelse, kommunikations- og vejledningsindsats samt udvikling af prognosesystem for varsling alle i budgetnotatet var placeret på service. Med aftalen er det besluttet at placere midlerne på anlæg i stedet.

*Proces:*

Den samlede anlægsbevilling på 5,8 mio. kr. til indsatser mod luftforurening i byen er fuldt stjernemarkert og dermed frigivet med Borgerrepræsentationens vedtagelse af Budget 2024.

Indsatserne implementeres i et samarbejde med Sundheds- og Omsorgsforvaltningen. Udvikling og drift forbundet med prognosesystemet for luftkvalitet varetages dog særskilt af Teknik- og Miljøforvaltningen.

Den eksisterende aftale med FORCE Technology for drift af de tre udvalgte målestationer forlænges, jf. kontraktens vilkår. Teknik- og Miljøudvalget forelægges årligt en afrapportering af data. Teknik- og Miljøudvalget forelægges endvidere en orientering ultimo 2024, når et prognosesystem for luftkvalitet er udarbejdet. Projektet forventes afsluttet i december 2027.

*Initiativ 2. Implementering af forbud mod ældre brændeovne i områder med kollektiv varmforsyning:*

Bevillingen på 0,3 millioner anvendes til en informationskampagne om de nye regler for brændeovne og den nye forskrift, som forventes, træder i kraft medio 2025. Midlerne skal anvendes i 2024. Kampagnen skal rette sig specifikt til de husstande, som har brændeovne, og som, forvaltningen formoder, kan blive omfattet af forbuddet.

*Budgetnotat:* TM004a Indsatser mod luftforurening i byen

**KF117 Valby Idrætspark (s.39)**

I budget 2023 blev der afsat 3,3 mio. kr. til planlægningen af første etape af udviklingen af Valby Idrætspark. Planlægningsfasen forventes afsluttet i forbindelse med budget 2025.

En række repræsentanter for store dele af idrætten i Valby har fremlagt en visionsplan, der bl.a. beskriver en række yderligere muligheder for at

tilvejebringe bolig-, erhverv- og idrætsskvadrometer i området. Visionen rejser også en række problematikker omkring udbudsret, ejerskab og samlet budgetøkonomi.

Parterne er enige om, at Økonomiforvaltningen og Kultur- og Fritidsforvaltningen sideløbende med planlægningsfasen skal belyse alternative scenarier for udviklingen af Valby Idrætspark, herunder modeller for offentligt-privat samarbejde. Scenarierne skal tage afsæt i de aktuelle kommunale planer, herunder scenarie Y og beslutningen om placering af et rehabiliteringscenter i Valby Idrætspark. Parterne noterer sig, at der kan blive behov for finansiering af ekstern rådgivning i overførelsessagen 2023-2024 mhp. at vurdere realiserbarhed i ønskede modeller for fremtidig organisering af udvikling af Valby Idrætspark. Det igangsatte arbejde i Økonomiforvaltningen, Kultur- og Fritidsforvaltningen og Teknik- og Miljøforvaltningen med at belyse mulighederne for at videreudvikle scenarie Y med boliger, erhverv og flere idrætsfaciliteter vil fortsætte, da dette ikke afhænger af model for ejerskabet.

*Forvaltningens bemærkning:*

Forvaltningen igangsætter ikke nye tiltag på baggrund af hensigtserklæringen.

*Proces:*

Forvaltningen indgår i den igangværende planlægningsfase om alternative scenarier, da materialet danner grundlaget for den nye byggeretsgivende lokalplan for Valby Idrætspark, som forvaltningen skal udarbejde efterfølgende. Der er ikke fastlagt en tidsplan herfor.

## **Klimatiltag**

*Aftaletekst:* Københavns Kommune har været blandt de første kommuner til at sætte ambitiøse klimamål som målet om klimaneutralitet i 2025. Der arbejdes på en ny ambitiøs klimaplan, som skal sætte retningen for klimaindsatsen i København frem mod 2035, hvor ambitionen er at være klimapositiv.

Parterne er enige om, at der med den førte klimapolitik i de kommende år skal sættes et højt ambitionsniveau, der rækker flere år frem. Udviklingen af en ny Klimaplan 2035 byder på et paradigmeskifte i kommunens klimaarbejde, og parterne er enige om at bringe et nyt fokus på reduktioner i københavnernes forbrugsbaserede CO<sub>2</sub>-udledninger og CO<sub>2</sub>-fangst i stor skala og fossilfri vejtrafik ind i forhandlingerne om budget og overførelsessag de kommende år.

*Forvaltningens bemærkning:*

Der er afsat bevillinger til følgende budgetnotater, der specifikt handler om at udvikle Klimaplan 2035: Initiativ 1 i TM75 Involvering af virksomheder og høring af borgere i udvikling af den kommende Klimaplan 2035, TM77 Stedspecifik data om borgernes

forbrugsbaserede emissioner samt ØK43 Udvikling af Klimaplan 2035 og målsætning for indkøb. Alle indsatser, som der er afsat bevillinger til, indgår i udviklingen af Klimaplan 2035.

*Proces:*

Udviklingen af Klimaplan 2035 er igangsat med udgangspunkt i de tre politiske pejlemærker, Borgerrepræsentationen har besluttet: 1) En halvering af CO<sub>2</sub>-udledninger forbundet med borgernes forbrug i 2035, 2) En halvering af CO<sub>2</sub>-udledninger fra offentlige indkøb i 2030 og 3) en fastholdelse og skærpelse af klimaneutraliteten i 2025 til klimapositiv i 2035.

Teknik- og Miljøudvalget har i foråret 2023 behandlet afgrænsningen for Klimaplan 2035. Ambitionsniveauet for Klimaplan 2035 blive behandlet i hhv. Teknik- og Miljøudvalget og Økonomiudvalget i december 2023, og i foråret 2024 planlægges en behandling af delmål og temaer for klimaplanen. Klimaplanen forventes endeligt behandlet ultimo 2024, så den kan træde i kraft 1. januar 2026. Alle politiske nedslagspunkter drøftes også løbende af Borgmesterforum for Klima.

### **TM181 Etablering af varmepumper (s. 39)**

*Aftaletekst:* Parterne er enige om at understøtte HOFOR's arbejde med etablering af varmepumper. Varmepumper er et vigtigt redskab i fremtidens grønne varmeforsyning, hvor der er fossilfri varmeproduktion samtidigt med, at der arbejdes for udfasning af biomasse. Med de afsatte midler understøttes arbejdet med etablering af varmepumper gennem en kortlægning af mulige arealer i randområder til placering af varmepumper.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 0,5 mio. kr. på service i 2024 til kortlægning af arealer til varmepumper.

*Forvaltningens bemærkning:*

Det bemærkes, at der er tildelt midler til budgetnotatets initiativ 1.

*Proces:*

HOFOR og Teknik- og Miljøforvaltningen har gennemført en kortlægning af arealer til placering af varmepumper. Denne kortlægning suppleres med en kortlægning af muligheder for at finde plads og kilder til varmepumper på yderligere områder for eksempel randområder til jernbaner, veje, parkering, klargøringsanlæg og grønne arealer m.fl. Arealerne skal også vurderes i forhold til fjernvarmenettet og stedsspecifikke muligheder for at indpasse varmepumperne i byen. Kortlægningen forventes at kunne gennemføres i starten af 2024, mens vurderingen af stedsspecifikke muligheder strækker sig over hele 2024. Teknik- og Miljøudvalget vil modtage status for arbejdet i forbindelse

med temamøde mellem Økonomiudvalget og Teknik- og Miljøudvalget om energiforsyning og arealer i andet kvartal 2024.

*Budgetnotat:* TM181 Etablering af varmepumper

### **TM182 Analyse vedr. barrierer for fossilfri vejtrafik samt modeller for at nå i mål (s. 40)**

*Aftaletekst:* Parterne er enige om at igangsætte en analyse, der skal kortlægge, hvordan fossil vejtrafik kan udfases i København i 2030. Analysen skal komme med helt konkrete modeller for, hvordan København kan nå i mål i 2030 med at udfase den fossile vejtrafik - modellerne kan indarbejdes i den kommende klimaplan. Med analysen gennemføres en kortlægning af hhv. de juridiske, geografiske og tekniske barrierer ligesom det forbrugsbaserede klimaftryk ved at indføre et krav om fossilfri kørsel i København opgøres. Herudover skal der ses på social bæredygtighed, jf. BR den 4. maj 2023.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 1,3 mio. kr. samlet på anlæg i 2023-2024 til analyse vedr. barrierer for fossilfri vejtrafik.

De øvrige initiativer i klimapakken forventes tilsammen at reducere kommunens udledninger med 70 ton CO<sub>2</sub>e i 2025 og med ca. 90 ton CO<sub>2</sub>e årligt, når initiativerne er fuldt indfaset, beregnet efter det gamle Co<sub>2</sub> regnskab, som ikke indregner forbrugsbaserede udledninger. Derudover er parterne enige om at igangsætte yderligere initiativer, som skal sikre Co<sub>2</sub>-reduktioner især på byggeri og anlæg samt og prioritere udarbejdelsen af den nye klimaplan 2035.

*Forvaltningens bemærkning:*

Med afsætning af bevilling til denne analyse gøres der op med ændringsforslaget af 4. maj 2023 til "Medlemsforslag om at Københavns Kommune skal arbejde for et fuldstændigt forbud for fossil kørsel senest i 2030", der pålagde Teknik-og Miljøforvaltningen at levere en analyse inden udgangen af 2023.

*Proces:*

Anlægsbevillingen på 1,3 mio. kr. til analyse vedr. barrierer for fossilfri vejtrafik samt modeller for at nå i mål er fuldt stjernemarkeret og dermed frigivet med Borgerrepræsentationens vedtagelse af Budget 2024.

Analysen forventes forelagt Teknik-og Miljøudvalget medio 2024 forud for udarbejdelsen af den kommende klimaplan for 2035.

*Budgetnotat:* TM182 Analyse vedr. barrierer for fossilfri vejtrafik samt modeller for at nå i mål



## Øvrige klimatiltag (s. 40-41)

*Bevilling:* Der afsættes:

- 0,7 mio. kr. på service i 2024, 1,2 mio. kr. i 2025 og 1,1 mio. kr. årligt i 2026-2027 til involvering af erhvervsliv og vidensaktører i samarbejder om værdikæder (TM075).

- 2 mio. kr. på service i 2024, 1,9 mio. kr. i 2025 og 0,6 mio. kr. årligt i 2026-2027 til stedspecifikke data om borgernes forbrugsbaserede emissioner (TM077).

- 1,9 mio. kr. på service i 2024 og 0,7 mio. kr. årligt i 2025-2027 til klima i lokalplanlægningen og videreudvikling af bæredygtighedsværktøj (TM070a).

- 1,6 mio. kr. på service i 2024, 1,7 mio. kr. årligt i 2025-2027 og 2,5 mio. kr. samlet på anlæg i 2024-2027 til borgernær indsats med fokus på solceller (TM068).

*Forvaltningens bemærkning:*

Det bemærkes, at der i ovenstående kun fremgår bevillinger under Teknik- og Miljøudvalget under overskriften "Øvrige klimatiltag". Det bemærkes desuden, at der er ift. budgetnotatet TM075 Involvering af virksomheder og høring af borgere i udvikling af den kommende Klimaplan 2035 kun er tildelt midler til initiativ 1 og ift. budgetnotatet TM068 Borgernære indsatser for energibesparelser og solceller i klimabelastende boligejendomme, bydækkende kun er tildelt midler til initiativ 2. Det bemærkes endvidere, at der til TM068 er tildelt anlægsmidler i 2025-2027 og ikke, som angivet, "2024-2027".

*Proces:*

*TM075, initiativ 1, Involvering af erhvervsliv og vidensaktører i samarbejder om værdikæder:*

Med initiativet vil forvaltningen etablere samarbejder og partnerskaber med væsentlige aktører i værdikæderne om klimainitiativer under Klimaplan 2035. Arbejdet igangsættes i 2024 og løber til og med 2027. Partnerskaberne understøtter forvaltningens dialoger med en række aktører i værdikæderne indenfor de væsentligste forbrugsområder, fx fødevarer, byggeri, mv., der blev vedtaget med Budget 2023 (TM026).

*TM077 Stedspecifik data om borgernes forbrugsbaserede emissioner:*

Arbejdet med udvikling af stedsspecifikt data for forbrugsbaserede udledninger igangsættes i 2024 og forventes færdigudviklet ultimo 2025. I 2026 og 2027 er der afsat midler til afledt drift.

*TM070a: Klima i lokalplanlægningen og videreudvikling af bæredygtighedsværktøj*

Forvaltningen påbegynder videreudviklingen af værktøjet i starten af 2024 og vil orientere Teknik- og Miljøudvalget om arbejdet medio 2024. Forvaltningen forventer, at en pilotudgave af værktøjet er klar ultimo 2024. Herefter er der afsat midler i perioden 2025 til 2027 til at anvende værktøjet i lokalplanlægningen.

TM068, *initiativ 2*: Anlægsbevillingen på 2,5 mio. kr. til borgernær indsats med fokus på solceller er fuldt stjernemarkeret og dermed frigivet med Borgerrepræsentationens vedtagelse af Budget 2024.

Den borgernære solcelleindsats igangsættes primo 2024 med kobling til Klima Taskforce og implementeringen af den samlede solcellestrategi.

Der blev i Budget 2023 (TM129, *initiativ 1*) afsat 2,3 mio. kr. til en to-årig solcellepulje med tilskud til rådgivning og kommunikationsindsats. Den afsatte solcellepulje i TM068 opstartes fra 2025, når den tidligere afsatte pulje er udløbet ultimo 2024. Puljemidlerne i TM068 forventes at være opbrugt og projektet således ibrugtaget i december 2027.

*Budgetnotater*: TM075 Involvering af virksomheder og høring af borgere i udvikling af den kommende Klimaplan 2035, TM077 Stedspecifik data om borgernes forbrugsbaserede emissioner, TM070a Klima i lokalplanlægningen og videreudvikling af bæredygtighedsværktøj og TM068 Borgernære indsatser for energibesparelser og solceller i klimabelastende boligejendomme, bydækkende

#### **Hensigtserklæring om fremrykning af CO2-reduktioner (s. 41)**

Parterne er enige om, at Teknik- og Miljøforvaltningen skal undersøge mulighederne for at fremrykke CO2-reduktioner fra tidligere aftalte klimainitiativer fx indkøb af fossilfri arbejdsmaskiner fra budget 2023. Der afrapporteres til overførselssag 2023-2024.

#### *Proces:*

Forvaltningen undersøger, hvilke projekter det eventuelt er muligt at fremrykke, således at CO2-reduktioner vil kunne opnås tidligere end planlagt. Der udarbejdes herefter forud for Overførselssagen 2023-2024 en sag, som forelægges Teknik- og Miljøudvalget, hvoraf det fremgår, hvilke projekter der eventuelt kan fremrykkes, og hvad det betyder for CO2-reduktionen. En evt. fremrykning af CO2-reduktioner vil forudsætte prioritering af anlægsmåltal og kan indebære behov for tillægsbevilling. Forvaltningen udarbejder således budgetnotat til Overførselssagen 2023-2024, såfremt det er muligt at fremrykke tidligere vedtagne projekter.

#### **TM086 Hensigtserklæring om initiativer vedrørende elladestandere - udbud af ladestandere (s.41)**

Parterne er enige om, at kommunen skal fremtidssikre arealer til ladeinfrastruktur. Parterne er enige om at drøfte finansiering ved kommende politiske forhandlinger, så kommunen kan ændre på vejforholdene i områder, hvor det ellers er vanskeligt at etablere ladestandere. Samtidig kan kommunens egne p-pladser stilles til rådighed for elladestandere med henblik på at fremme etableringen af den nødvendige ladeinfrastruktur for omstillingen til en hovedstad fri

for fossil vejtrafik. Der arbejdes på at forberede et udbud af ladestandere på kommunale p-arealer med henblik på at indgå i forhandlingerne om overførselssag 2023-2024.

*Forvaltningens bemærkning:*

Det fremgår af aftaleteksten, at forvaltningen skal arbejde på at forberede et udbud af ladestandere på kommunale p-arealer mhp. at indgå i forhandlingerne om Overførselssagen 2023-2024. Budgetnotatet TM086 omhandler ikke udbud af ladestandere, men budgetnotatet omhandler i stedet om byrumsændringer. Notatet lægger op til, at disse byrumsændringer kan inkluderes i kommunens kommende anlægsprojekter, hvilket giver mulighed for at fremtidssikre vejarealer til ladestandere.

Der er allerede gennemført et udbud af ladestandere efter de af TMU besluttede principper. Forvaltningen planlægger at imødekomme aftaleparternes ønske ved at offentliggøre det næste udbud ultimo 2023. Udbuddet gennemføres efter de samme principper som hidtil. Endvidere arbejder KEJD pt. på at opsætte ladestandere ved parkeringspladser ved kommunale institutioner.

*Proces:*

Forvaltningen opdaterer og genfremlægger TM086 til forhandlingerne om Overførselssagen 2023-2024..

*Budgetnotat:* TM086 Initiativer vedrørende elladestandere

## **Biodiversitet**

### **TM040a Biodiversitet – En samlet grundpakke for Københavns Kommune (s. 41-42)**

*Aftaletekst:* For at fremme Københavns Kommunes biodiversitet og dermed forbedre vilkårene for planter og dyr i kommunen, er parterne enige om at afsætte midler til implementeringen af Københavns Kommunes biodiversitetsstrategi og tilhørende handleplan. Parterne noterer, at puljen til borgerdrevne indsatser udmøntes til projekter med offentlig adgang.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 1,9 mio. kr. på service i 2024, 2,0 mio. kr. i 2025, 1,7 mio. kr. i 2026, 2,0 mio. kr. i 2027 og 0,7 mio. kr. i 2028 til monitoreringsprogram samt udarbejdelse af baseline for Københavns biodiversitet.
- 25,8 mio. kr. samlet på anlæg i 2024-2027 til at fremme biodiversitet i bygge- og anlægsprojekter i alle forvaltninger.
- 0,4 mio. kr. på service i 2024, 0,4 mio. kr. på service i 2025, 0,7 mio. kr. på service i 2026 og 0,4 mio. kr. på service i 2027 til administration af den tværkommunale pulje, som skal fremme biodiversitet i anlægsprojekter samt rådgiverbistand til evaluering.

- 0,5 mio. kr. på service i 2025, 1,0 mio. kr. på service i 2026, 1,1 mio. kr. på service i 2027 og 1,2 mio. kr. på service i 2028 og frem til afledt drift og vedligehold.

- 8 mio. kr. samlet på anlæg i 2024-2025 til at fortsætte biodiversitetspuljen til borgerdrevne indsatser.

- 1,0 mio. kr. på service i 2024 til screening og kortlægning af biodiversiteten på kommunens arealer.

*Forvaltningens bemærkning:*

Det bemærkes, at ovenstående også indeholder midler under Økonomiudvalget ifm. budgetnotatets initiativ 2 og 4.

*Proces:*

Borgerrepræsentationen forelægges årligt en statusredegørelse vedrørende de besluttede initiativer med forslag og anbefalinger til fremdrift. Ligeledes vil strategiens handleplan hvert 4. år blive opdateret og fremlagt for Borgerrepræsentationen.

*Initiativ 1: Monitoreringsprogram og udarbejdelse af baseline for Københavns biodiversitet, samt ansættelse af en biodiversitetskoordinator*

Teknik- og Miljøforvaltningen (servicebevilling på i alt 8,3 mio. service i 2024-2028, her af 2.76 mio.kr. til ansættelse af biodiversitetskoordinator). Midlerne frigives i 2024.

Moniteringsopgaven starter med udarbejdelse af en baseline for biodiversiteten i vand og på land i 2024. Den bruges som grundlag for at kunne følge udviklingen og følges af årlige rapporter, som lægges til Teknik- og Miljøudvalget til orientering.

Der er afsat midler til en koordinator, der sikrer overblik over fremdriften af de igangsatte indsatser under handleplanen og koordinerer biodiversitetsdagsordenen på tværs af forvaltningerne. Koordinatoren laver også en årlig statusredegørelse og opdatering af handleplanen hvert 4. år, herunder en vurdering af behov for opdatering af strategien, ansættelsesudvalg med repræsentanter fra styregruppe og arbejdsgruppe.

*Initiativ 2: Tværkommunal pulje til at fremme biodiversitet i kommunale bygge- og anlægsprojekter*

Anlægsbevillingen på 12,6 mio. kr. til fremme af biodiversitet i anlægsprojekter i Teknik- og Miljøforvaltningen er fuldt stjernemarkeret og dermed frigivet med Borgerrepræsentationens vedtagelse af Budget 2024.

Puljemidlerne forventes brugt og projektet (initiativ 2) således ibrugtaget i december 2027. En samlet afrapportering af puljen vil indgå i den årlige statusrapport, som fremlægges for Teknik- og Miljøudvalget og Borgerrepræsentationen i 2. kvartal 2024-2028. Evalueringen af effekten af puljen vil fremgå af statusrapporten, der fremlægges i 2. kvartal i 2028.

*Initiativ 3: Pulje til borgerdrevne indsatser:*

Anlægsmidlerne er stjernemarkeret og er dermed frigivet med Borgerrepræsentationens vedtagelse af Budget 2024. Anlægsprojektet forventes igangsat januar 2024 og forventes ibrugtaget december 2025. Ansøgningerne om puljemidler behandles af Teknik- og Miljøforvaltningen i samarbejde med Danmarks Naturfredningsforening. Udover administration af puljen, gennemføres der orienteringsmøder, tilbydes inspiration og viden samt pakkeløsninger, som gør det nemt og hurtigt for københavnere at komme i gang med at arbejde med biodiversitet.

*Budgetnotat:* TM040a Biodiversitet – En samlet grundpakke for Københavns Kommune (bevillingsudløb)

**TM062 Analyse af muligheder for at åbne rørlagte vandløb (s. 42)**

*Aftaletekst:* Parterne er enige om at afsætte midler til at undersøge mulighederne for at etablere åbne rørlagte vandløb i København med henblik på at skabe flere rekreative områder i København.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 1,0 mio. kr. på service i 2024 til rådgivende konsulentytelser inkl. modelberegninger.
- 0,1 mio. kr. på service i 2025-2027 til opfølgning og ajourføring af modeller.

Parterne er desuden enige om at fortsætte det videre arbejde med etablering af Den Grønne Boulevard med udgangspunkt i den forelagte foranalyse om nedgravning af trafik på Åboulevarden og H.C. Andersens Boulevard fra Bispeengbuen til Langebro med henblik på at skabe en grøn kile.

*Proces:*

Forvaltningen vil primo 2025 lægge en rapport til Teknik- og Miljøudvalget, som beskriver hovedresultaterne fra undersøgelsen om muligheder og begrænsninger for at åbne de rørlagte åer i byen. Desuden vil fremgå forslag til det videre arbejde med at åbne rørlagte åer.

For så vidt angår Den Grønne Boulevard, blev Teknik- og Miljøudvalget forelagt en midtvejsrapportering den 30. januar 2023 og vil ultimo 2023 blive forelagt de samlede resultater af foranalysen. Udvalget vil her kunne træffe beslutning om det videre forløb for projektet, herunder om mulig finansiering ved kommende budgetforhandlinger.

*Budgetnotat:* TM062 Analyse af muligheder for at åbne rørlagte vandløb

**Byens grønne kiler (s. 42)**

*Aftaletekst:* Parterne er enige om, at Teknik- og Miljøforvaltningen i samarbejde med Økonomiforvaltningen skal udarbejde en samlet plan for flere grønne kiler og sammenhængende grønne områder i Københavns Kommune frem mod budget 2025. Planen skal bl.a. indbefatte fremtidens Grøndalspark (TM127), Parken ved Bispeengbuen (TM018), Fra Fælled til Strand på tværs af Sundby og Kalkbrænderigade i Nordhavn samt Træpolitikens målsætning om 100.000 flere træer i Københavns Kommune.

*Proces:*

Teknik- og Miljøforvaltningen vil i samarbejde med Økonomiforvaltningen udarbejde en samlet plan for flere grønne kiler og sammenhængende grønne områder i Københavns Kommune frem mod budget 2025 med inddragelse af Arealplan for grønne områder og strategi for biodiversitet. Planen vil blive forelagt Teknik- og Miljøudvalget i første halvår af 2024. På baggrund af Teknik- og Miljøudvalgets beslutninger vil forvaltningen herefter udarbejde budgetnotater frem mod forhandlingerne om Budget 2025.

## **Grøn og mere sikker trafik**

### **TM107 Trafikanalyse og -plan for Amager (s. 43)**

*Aftaletekst:* Parterne er enige om at afsætte midler til en analyse af trafikforholdene på Amager, udarbejde en trafikplan for bydelen, igangsætte en visionsproces for bydelen samt sikre et overordnet paradigmeskift for lokale trafikplaner.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 3,0 mio. kr. samlet på anlæg i 2024-2025 til at sikre et overordnet paradigmeskift for lokale trafikplaner og udarbejdelse af analyse og udkast til trafikplan for Amager samt proces for vision for bydelen.

Parterne er enige om, at den finansierede løsning kan opfølges af en byrumsanalyse på linje med erfaringerne fra Middelalderbyen. Denne analyse skal blandt andet se på muligheden for at flytte gadeparkering til parkering i konstruktion. Finansiering heraf henvises til kommende forhandlinger om budgettet.

*Proces:*

Anlægsbevillingen på 3,0 mio. kr. til bydækkende paradigme samt trafikanalyse og -plan for Amager er fuldt stjernemarkeret og dermed frigivet med Borgerrepræsentationens vedtagelse af Budget 2024.

Teknik- og Miljøudvalget forelægges forventeligt oplæg til bydækkende paradigme for lokale trafikplaner medio 2024, og herefter forventes den endelige trafikplan for Amager at blive forelagt medio 2025. Finansiering heraf kan således henvises til forhandlingerne om Budget 2026.

I forhold til hensigtserklæringen om en byrumsanalyse, bemærker forvaltningen, at det vil være hensigtsmæssigt at indarbejde byrumsanalysen i Initiativ 2 i den vedtagne trafikanalyser fase 1 (*Primo 2024-ultimo 2024*) inden fase 2 igangsættes. På den måde kan dialogprocessen i fase 2 omhandle både trafik og byrum, og planen kan herefter vedtages politisk som en samlet Trafik- og Byrumsplan for Amager.

Forvaltningen udarbejder derfor budgetnotat på at udvide planen til også at indeholde en byrumsanalyse, jf. hensigtserklæringen, forud for forhandlingerne om Budget 2025.

Såfremt der afsættes midler til at udvide planen med byrumsanalyse i Budget 2025 forventes den endelige trafik- og byrumsplan for Amager forelagt i medio 2026. Finansiering af den samlede plan kan således henvises til forhandlingerne om Budget 2027.

Såfremt der ikke afsættes midler til byrumsanalysen, eller der afsættes midler senere end Budget 2025, vil byrumsanalysen gennemføres som opfølgning på trafikplanen for Amager efter medio 2025, og det vil derfor kræve, at trafikplanen revideres og forelægges igen.

*Budgetnotat:* TM107 Trafikanalyse og -plan for Amager

### **TM025 Ombygning af ulykkesbelastede kryds, flere bydele (s. 43)**

*Aftaletekst:* Parterne er enige om at afsætte midler til at ombygge krydset ved Gammel Køge Landevej/Carl Jacobsens Vej. Initiativerne forventes at bidrage til en øget trafikikkerhed i det ombyggede kryds.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 4,2 mio. kr. samlet på anlæg i 2024-2027 til krydsombygning Gammel Køge Landevej/Carl Jacobsens Vej.

*Forvaltningens bemærkning:*

Det bemærkes, at der kun er afsat midler til budgetnotatets initiativ 3. Det bemærkes yderligere, at der er søgt tilskud til projektet i Vejdirektoratets Trafiksikkerhedspulje, jf. beslutning ved møde i Teknik- og Miljøudvalget den 22. maj 2023 som gengivet i budgetnotatet. Såfremt beløbet gives fra den statslige pulje, vil det alene være anlægsmåltal der skal dækkes af Kommunen, for så vidt angår den del, der gives i tilskud. Det evt. tilskud forventes oplyst i december.

*Proces:*

Af de afsatte midler til ulykkesbelastede kryds er 2,1 mio. kr. stjernemarkeret og dermed frigivet med Borgerrepræsentationens vedtagelse af Budget 2024.

Teknik- og Miljøudvalget forelægges forventeligt i 4. kvartal 2025 indstilling om projektforslag og frigivelse af de resterende anlægsmidler. Anlægsprojektet forventes ibrugtaget i juni 2027.

*Budgetnotat:* TM025 Ombygning af ulykkesbelastede kryds, flere bydele

### **TM033 Indkørselsforbud omkring skoler, bydækkende (s. 43)**

*Aftaletekst:* Parterne er enige om, i dialog med skoler, at afsætte midler til etablering af indkørselsforbud omkring 30 skoler i København. Initiativet forventes at bidrage til mere trygge og sikre ankomstforhold på de valgte skoler til gavn for områdets beboere.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 3,6 mio. kr. samlet på anlæg i 2024-2028.
- 0,1 mio. kr. på service årligt i 2025-2026 og 0,2 mio. kr. årligt i 2027 og frem til afledt drift og vedligehold.

*Forvaltningens bemærkning:*

Det bemærkes, at der er tildelt midler til budgetnotatets scenarie 2. Endvidere bemærkes, at der rettelig er afsat anlægsmidler i 2024-2026 og ikke, som angivet, "2024-2028".

*Proces:*

Anlægsbevillingen på 3,6 mio. kr. til etablering af indkørselsforbud på omkring 30 skoler i København er fuldt stjernemarkeret og dermed frigivet med Borgerrepræsentationens vedtagelse af Budget 2024.

Skoler, institutioner, erhverv og Politiet vil blive inddraget. Teknik- og Miljøudvalget orienteres om fremdrift i projektet ultimo 2024, 2025 og 2026. Anlægsprojektet ibrugtages løbende frem til december 2026.

*Budgetnotat:* TM033 Indkørselsforbud omkring skoler, bydækkende

### **TM019 Sikker skolevej - Katrinedals Skole (s. 43)**

*Aftaletekst:* Parterne er enige om at afsætte midler til at gøre skolevejene omkring Katrinedals Skole mere sikre at krydse.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 3,5 mio. kr. samlet på anlæg i 2024-2025
- 0,1 mio. kr. på service i 2025 og frem til afledt drift og vedligehold

*Proces:*

Anlægsbevillingen på 3,5 mio. kr. til at etablere krydsningspunkter ved Katrinedals Skole er fuldt stjernemarkeret og dermed frigivet med Borgerrepræsentationens vedtagelse af Budget 2024.

Anlægsprojektet forventes ibrugtaget i maj 2025.



*Budgetnotat:* TM019 Skoleveje – Katrinedals Skole – Krydsningspunkter, Vanløse

### **TM032 Sikker skolevej – Harrestrup Å Skole, Valby (s. 43)**

*Aftaletekst:* Parterne er enige om at afsætte midler til at sikre mere tryghedsskabende forhold, herunder bedre krydsningsforhold omkring Harrestrup Å Skole.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 6,9 mio. kr. samlet på anlæg i 2024-2026.

- 0,1 mio. kr. på service i 2026 og frem til afledt drift og vedligehold.

*Proces:*

Af de afsatte midler til sikker skolevej ved Harrestrup Å Skole er 1,4 mio. kr. stjernemarkeret og dermed frigivet med Borgerrepræsentationens vedtagelse af Budget 2024.

Teknik- og Miljøudvalget forelægges forventeligt medio 2025 indstilling om projektforslag og frigivelse af de resterende anlægsmidler. Anlægsprojektet forventes ibrugtaget i september 2026.

*Budgetnotat:* TM032 Harrestrup Å Skole – Forbedrede skoleveje ved Lykkebo Afdeling, Valby

### **TM159 Permanent lukning af Vester Voldgade for gennemkørende trafik, Indre By (s. 44)**

*Aftaletekst:* Parterne er enige om at afsætte midler til en permanent lukning for gennemkørende trafik på Vester Voldgade ved Rådhuspladsen. Initiativet forventes at fremme fremkommeligheden for cyklister og fodgængere.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 5,7 mio. kr. samlet på anlæg i 2024-2026 til permanent lukning af Vester Voldgade.

- 0,1 mio. kr. årligt på service i 2026 og frem til afledt drift og vedligehold.

*Forvaltningens bemærkning:*

Det bemærkes, at der er tildelt midler til budgetnotatets scenarie 1.

*Proces:*

Af de afsatte midler til permanent lukning af Vester Voldgade for gennemkørende trafik er 1,6 mio. kr. stjernemarkeret og dermed frigivet med Borgerrepræsentationens vedtagelse af Budget 2024.

Forvaltningen vil i december 2023 orientere Teknik- og Miljøudvalget i forhold til sammenhængen mellem lukningen af Vester Voldgade,

Borgerrepræsentationens beslutning om trafikforsøg i Vester Voldgade samt initiativet med slow lanes i TM085 En mere ældrevenlig by.

Teknik- og Miljøudvalget forelægges forventeligt i 2. kvartal 2025 indstilling om projektforslag samt frigivelse af de resterende anlægsmidler.

Projektet forventes ibrugtaget i april 2026.

*Budgetnotat:* TM159 Permanent lukning af Vester Voldgade for gennemkørende biltrafik, Indre By

### **TM091 Mulighed for at cykle mod ensretningen, bydækkende (s. 44)**

*Aftaletekst:* Parterne er enige om at afsætte midler til at foretage en foranalyse af gader, hvor det er muligt at etablere modstrømscykling samt til en pulje, som skal finansiere etableringen af modstrømscykling på 10-20 udvalgte strækninger.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 4,0 mio. kr. samlet på anlæg i 2024-2025 til foranalyse og en pulje til etablering af løsninger.

- 0,1 mio. kr. årligt på service i 2025 og frem til afledt drift og vedligehold.

*Proces:*

Anlægsbevillingen på 4,0 mio. kr. til mulighed for at cykle mod ensretningen er fuldt stjernemarkeret og dermed frigivet med Borgerrepræsentationens vedtagelse af Budget 2024.

Teknik- og Miljøudvalget forelægges forventeligt foranalysens resultater og indstilling om projektforslag for initiativ 1 ultimo 2024. Projektets initiativ 1 forventes afsluttet i december 2024, og initiativ 2 forventes ibrugtaget løbende frem til december 2025.

*Budgetnotat:* TM091 Mulighed for at cykle mod ensretningen, bydækkende

### **TM119 Sikker skolevej Randersgade (s. 44)**

*Aftaletekst:* For at kortlægge uheld, utryghedsfaktorer og trafikmængder mm. er parterne enige om at afsætte midler til at foretage en foranalyse med henblik på at belyse, hvordan Randersgade kan gøres mere sikker for bløde trafikanter.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 1,2 mio. kr. samlet på anlæg i 2024-2025.

*Proces:*

Anlægsbevillingen på 1,2 mio. kr. til analyse af sikker skolevej ved Randersgade er fuldt stjernemarkeret og dermed frigivet med Borgerrepræsentationens vedtagelse af Budget 2024.

Forvaltningen vil sikre inddragelse af skoler, institutioner, Børne- og Ungdomsforvaltningen, Østerbro Lokaludvalg og øvrige interessenter i området, herunder erhvervsliv og borgere.

Teknik- og Miljøudvalget forelægges forventeligt primo 2025 resultaterne af analysen. Der udarbejdes budgetnotat til forhandlingerne om Budget 2026.

*Budgetnotat:* TM119 Randersgade som sikker skolevej, Østerbro - foranalyse

#### **TM035 Skoleveje - Rødkilde Skole - Bellahøjvej, Brønshøj/Husum (s. 44)**

*Aftaletekst:* Parterne er enige om at etablere bedre krydsningsmuligheder ved Brønshøjvej til gavn for de bløde trafikanter.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 4,0 mio. kr. samlet på anlæg i 2024-2027 til bedre krydsningsmuligheder ved Brønshøjvej.

- 0,1 mio. kr. på service i 2027 og frem til afledt drift og vedligehold ved Brønshøjvej.

*Forvaltningens bemærkning:*

Det bemærkes, at der er tildelt midler til budgetnotatets initiativ 1.

*Proces:*

Af de afsatte midler til sikker skolevej ved Rødkilde Skole er 1,3 mio. kr. stjernemarkeret og dermed frigivet med Borgerrepræsentationens vedtagelse af Budget 2024.

Teknik- og Miljøudvalget forelægges forventeligt i 3. kvartal 2025 indstilling om projektforslag og frigivelse af de resterende anlægsmidler. Anlægsprojektet forventes ibrugtaget løbende frem til marts 2027. Rødkilde Skole og Børne- og Ungdomsforvaltningen inddrages i arbejdet.

*Budgetnotat:* TM035 Skoleveje - Rødkilde Skole - Bellahøjvej, Brønshøj/Husum

#### **TM198 Hvidkildevej: Skolevejsprojekter pba. af ændringer i skoledistrikter, Vanløse (s. 44)**

*Aftaletekst:* Parterne er enige om, at der skal sikres en mere tryk krydsning af Hulgårdsvej og cykelrute på Hvidkildevej ved at etablere mindre tilpasninger og fysiske foranstaltninger. Finansiering heraf henvises til forhandlingerne om overførselssagen 2023-2024.

*Forvaltningens bemærkning:*

Det bemærkes, at det fremgår, at budgetnotatet er fortroligt. Dette er dog ikke tilfældet mere, da ændring i skoledistrikt er blevet politisk behandlet.

*Proces:*

Teknik- og Miljøforvaltningen vil på baggrund af hensigtserklæringen udarbejde budgetnotat om skolevejsprojekter på Hvidkildevej til Overførselssagen 2023-2024. Forud herfor vil mulige initiativer i budgetnotatet blive forelagt Teknik- og Miljøudvalget.

*Budgetnotat:* TM198 Hensigtserklæring om tryk krydsning af Hulgårdsvej og Hvidkildevej (fortrolig)

**TM180 Fredeliggørelse af klimakvarteret, Østerbro (s. 44)**

*Aftaletekst:* Københavns Kommune skal hele tiden undersøge mulighederne for at gentænke byen på nye og innovative måder. Parterne er enige om at skabe et roligt åndehul i byen, hvor bløde trafikanter prioriteres over biltrafikken.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 10,3 mio. kr. samlet på anlæg i 2024-2029 til dialogproces, projektledelse samt etablering af trafikø.
- 0,1 mio. kr. på service i 2027 og 0,3 mio. kr. årligt på service i 2028 og frem til afledt drift og vedligehold.

Parterne noterer, at fredeliggørelse skal gennemføres på en sådan måde, at det samlede antal parkeringspladser er uændret.

*Proces:*

Af de afsatte midler til fredeliggørelse af Klimakvarteret er 3,8 mio. kr. stjernemarkeret og dermed frigivet med Borgerrepræsentationens vedtagelse af Budget 2024.

Teknik- og Miljøudvalget forelægges forventeligt ultimo 2025 indstilling om projektforslag og frigivelse af de resterende anlægsmidler. Anlægsprojektet forventes ibrugtaget i oktober 2027 og evalueret i 2029. Der gennemføres en inddragelsesproces, hvor Østerbro Lokaludvalg og borgergrupper kan kommentere på den konkrete plan. Projektet udføres i tæt samarbejde med aktuelle genopretningsprojekter og forskellige klimatilpasningsprojekter i klimakvarteret.

*Budgetnotat:* TM180 Trafikø i klimakvarteret, Østerbro

**Højresving for rødt for cyklister – dialog med Københavns Politi (s. 45)**

*Aftaletekst:* Parterne er enige om, at Teknik- og Miljøforvaltningen skal kortlægge egnede kryds, hvor trafikanter kan foretage højresving for rødt med henblik på at ansøge Københavns politi om tilladelse.

*Proces:*

Med Budget 2023 blev der afsat 2,9 mio. kr. til mindre projekter om forbedrede cykelforhold i 2023-2025, der bl.a. omfatter ændret skiltning og afmærkning (TM162-Initiativ 4 Pulje til mindre forbedringer af cykelforhold). Midler fra puljen anvendes til at lave nødvendige ændringer i afmærkning og skiltning i forbindelse med etablering af tilladt højresving for rødt, på baggrund af screening og dialog med Københavns Politi. Teknik- og Miljøforvaltningen vil også gå i dialog med Vejdirektoratet vedr. muligheden for at undtage cykler i andre kryds, udover hvad der er tilladt under den nuværende ordning.

Teknik- og Miljøforvaltningen foretager i første halvår af 2024 en screening over mulige kryds, hvor der kan etableres højresving for rødt for cyklister og ansøger på den baggrund Københavns Politi om tilladelse på de steder, det vurderes hensigtsmæssigt. Teknik- og Miljøudvalget forelægges ultimo 2024 resultatet af dialogen med Københavns Politi og Vejdirektoratet samt de foreslåede kryds, hvor forvaltningen vil etablere højresving for rødt.

### **Samarbejde med forsikringselskaber og politi om at adressere cykeltyveri (s.45)**

*Aftaletekst:* Cykel er et af de grønneste transportmidler. Mange tusinde københavnere får hvert år stjålet deres cykel, og Københavns Kommunes tryghedsundersøgelse viser år efter år, at cykeltyveri er den situation, som flest københavnere bekymrer sig om at blive udsat for i deres nabolag. Parterne er enige om, at Teknik- og Miljøforvaltningen og Økonomiforvaltningen (Sikker By) skal søge et samarbejde med Københavns Politi og forsikringsbranchen om en styrket indsats mod cykeltyverier, og at et eventuelt behov for kommunal finansiering skal indgå i overførselssagen 2023-2024 eller budget 2025.

*Forvaltningens bemærkning:*

Teknik- og Miljøforvaltningen er i dialog med brancheforeningen Forsikring & Pension, der har udarbejdet forslag til tiltag mod cykeltyveri på nationalt plan. Teknik- og Miljøforvaltningen er også i løbende dialog med Københavns Politi om tiltag til forebyggelse af cykeltyverier.

*Proces:*

Teknik- og Miljøforvaltningen vil forud for forhandlingerne om Budget 2025 udarbejde et budgetnotat med forslag til indsatser mod cykeltyverier i Københavns Kommune. Økonomiforvaltningen vil blive inddraget. Forud herfor vil mulige initiativer i budgetnotatet blive forelagt Teknik- og Miljøudvalget.

### **TM010a Cykel- og gangbro mellem Enghave Brygge og Islands Brygge, Vesterbro-Kgs. Enghave (s. 45)**

*Aftaletekst:* Undersøgelsen har til formål at kvalificere den løsning for en ny bro, som blev anbefalet i Teknik- og Miljøudvalget på baggrund af den gennemførte screening. Den skal undersøge de tekniske forhold samt trafikale løsninger ved brolandingerne og tilknytningen til den eksisterende infrastruktur. Beboerne og andre relevante parter skal inddrages i processen.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 2,5 mio. kr. samlet på anlæg i 2024-2025 til videre projektering.

Forligskredsen vil på den baggrund tage stilling til ansøgningen statslig medfinansiering, jf. de afsatte midler til cykelinfrastruktur i Infrastrukturaftalen.

*Proces:*

Anlægsbevillingen er stjernemarkeret og dermed frigivet med Borgerrepræsentationens vedtagelse af Budget 2024. Med dette initiativ igangsætter Teknik- og Miljøforvaltningen dermed et arbejde med at få konkretiseret broens landingspunkter på Sirius Plads og Lyngholmen. Forvaltningen analyserer derudover de trafikale og byrumsmæssige konsekvenser ved disse landingspunkter og længere ind på Enghave Brygge og Islands Brygge.

Arbejdet vil foregå i dialog med beboere og brugere fra begge lokalområder. Disse arbejder gennemføres fortrinsvis i 2024, så teknik- og Miljøforvaltningen på den baggrund kan udarbejde en ansøgning til cykelpuljen 2025. Baggrund for ansøgning og ansøgning til cykelpuljen forelægges Teknik- og Miljøudvalget inden ansøgning. Teknik- og Miljøforvaltningen forventer, at svaret på ansøgningen foreligger inden forhandlinger om Budget 2026.

I 2025 er der afsat midler til håndtering af øget borgerinddragelse og dialog. Etableringen af broen afhænger af, at der afsættes yderligere finansiering til projektet i forbindelse med forhandlingerne om Budget 2026.

*Budgetnotat:* TM010a Cykel- og gangbro mellem Enghave Brygge og Islands Brygge, Vesterbro-Kgs. Enghave

### **Havneringen II/ Østlige del**

*Aftaletekst:* Der skal frem mod budget 2025 fremlægges forslag til, hvordan Havneringen II/Østlige del kan færdiggøres, så der skabes flere muligheder for at færdes langs og krydse Københavns havn.

*Proces:*

Teknik- og Miljøforvaltningen vil være lead på at udarbejde forslag til, hvordan Havneringen II/ Østlige del (benævnt "Havneringen N" i

Kommuneplanen) kan færdiggøres. Økonomiforvaltningen og evt. andre interessenter vil blive inddraget i processen. Forslag vil blive forelagt Teknik- og Miljøudvalget med henblik på udarbejdelse af budgetnotat til Budget 2025.

## **Cykelinfrastruktur - nye bydele**

### **TM125 Cykelforbindelse mellem Østerbro og Refshaleøen, Indre By og Østerbro (s. 45)**

*Aftaletekst:* Parterne er enige om at afsætte midler til at foretage en foranalyse af pendulfærgesfart og en broløsning mellem Østerbro og Refshaleøen.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 2,7 mio. kr. samlet på anlæg i 2024-2025 til foranalyse af pendulfærgesfart og til foranalyse af broløsning.

*Forvaltningens bemærkning:*

Det bemærkes, at der er afsat midler til budgetnotatets initiativ 2 og 3.

*Proces:*

Anlægsbevillingen på 2,7 mio. kr. til foranalyse af pendulfærgesfart og til foranalyse af broløsning mellem Østerbro og Refshaleøen er fuldt stjernemarkert og dermed frigivet med Borgerrepræsentationens vedtagelse af Budget 2024.

I Overførselssagen 2020-2021 blev der afsat midler til en foranalyse af en cykel- og gangbro over havnen mellem Nordre Toldbod/Langelinie og Refshaleøen. Den nærværende udvidede foranalyse bygger videre på denne foranalyse, hvor der blev fremført problematikker vedr. den høje skibstrafik i Yderhavnen, som vil medføre hyppige og mange broåbninger, der vil være til gene for cykeltrafikken. En udvidet foranalyse af en broløsning eller en pendulfærgesfart mellem Østerbro og Refshaleøen vil således afdække relevante forhold om skibstrafikken og cykeltrafikken i Yderhavnen.

Ved broløsningen vil en reducere af gennemsejlingsbredden under broen, så krydstogtskibe ikke kan få adgang til Nordre Toldbod, undersøges. Desuden vil forvaltningen undersøge en brolanding syd for Langelinie Lystbådehavn. Dette indebærer afdækning af muligheden for at få en dispensation fra beskyttelseszoner omkring Kastellet og evt. fra Kastellets fredning. Ved pendulfærgesfartsløsningen vil analysen bl.a. indeholde trafikanalyse og afdækning af kapaciteten for antallet af daglige cyklister, og drift- og vedligeholdelsesudgifter for forskellige sejlplaner med inddragelse af MOVIA.

Foranalysen udarbejdes med inddragelse af Økonomiforvaltningen, og den forventes forelagt Teknik- og Miljøudvalget i 2. kvartal 2025.

*Budgetnotat:* TM125 Cykelforbindelse mellem Østerbro og Refshaleøen, Indre By og Østerbro

### **TM130 Cykelforbedringer på Refshalevej, Indre By (s. 45)**

*Aftaletekst:* Parterne er enige om at afsætte midler at foretage trafiksikkerheds løsninger på Refshalevej. Initiativet forventes at fremme trafiksikkerheden og fremkommeligheden på Refshalevej til gavn for byens borgere.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 5,7 mio. kr. samlet på anlæg i 2024-2025.
- 0,1 mio. kr. årligt på service i 2026 og frem til afledt drift og vedligehold.

*Forvaltningens bemærkning:*

Det bemærkes, at der er afsat midler til budgetnotatets scenarie 1.

*Proces:*

Anlægsbevillingen på 5,7 mio. kr. til cykelforbedringer på Refshalevej er fuldt stjernemarkert og dermed frigivet med Borgerrepræsentationens vedtagelse af Budget 2024.

Bevillingen er en tillægsbevilling til det eksisterende anlægsprojekt på Refshalevej (*Overførselssagen 2020-2021 TM99 Forbedrede krydsningsforhold på Refshalevej og Forlandet, Indre By, initiativ 1, 3 og 4 og Budget 22 TM58 Refshalevej - forbedrede cykel- og gangforhold, Indre By, initiativ 4*).

Anlægsprojektet forventes ibrugtaget i oktober 2025.

*Budgetnotat:* TM130 Cykelforbedringer på Refshalevej, Indre by

### **TM148 Foranalyse af cykelinfrastruktur til og i Østhavnen, flere bydele (s. 46)**

*Aftaletekst:* Parterne er enige om at afsætte midler til at foretage en foranalyse af mulighederne for cykelinfrastruktur til og i Østhavnen.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 2,6 mio. kr. samlet på anlæg i 2023-2025.

*Proces:*

Anlægsbevillingen på 2,6 mio. kr. til foranalyse af cykelinfrastruktur til og i Østhavnen er fuldt stjernemarkert og dermed frigivet med Borgerrepræsentationens vedtagelse af Budget 2024.

Resultaterne af foranalysen forelægges forventeligt Teknik- og Miljøudvalget primo 2025. Resultaterne vil herefter indgå i det videre arbejde med Østhavnen.



*Budgetnotat:* TM148 Foranalyse af cykelinfrastruktur til og i Østhavnen, flere bydele

### **TM172 Trafikale forhold ved Nordøstamager skole, Amager Øst (s.46)**

Parterne er enige om at forbedre de trafikale forhold ved Nordøstamager Skole. Finansiering sker inden for Lynetteholm puljen.

*Forvaltningens bemærkning:*

Det bemærkes, at midlerne er placeret i Lynetteholm-puljen (ØK069) under Økonomiudvalget.

*Proces:*

Finansieringen fra Lynetteholm-puljen overføres til Teknik- og Miljøudvalget i en kommende sag om bevillingsmæssige ændringer. Anlægsbevillingen på 0,9 mio. kr. er ikke stjernemarkert. Teknik- og Miljøudvalget forelægges forventeligt foråret 2024 indstilling om frigivelse af anlægsmidler. Anlægsprojektet forventes ibrugtaget i oktober 2024.

*Budgetnotat:* TM172 Trafikale forhold ved Nordøstamager skole, Amager Øst

## **Øvrige politiske prioriteringer**

### **TM059 Reduktion af engangsemballage (s. 52)**

*Aftaletekst:* For at bidrage til innovative løsninger på udfordringerne med engangsemballage er parterne enige om at afsætte midler til at reducere mængden af engangsemballage.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 1,0 mio. kr. årligt på service i 2024 og 2025 til en innovationspulje til caféer og restauranter, der vil afprøve genbrugeligt take-away emballage. Puljen skal også kunne søges i forbindelse med megaevents, hvor Københavns Kommune er (med)arrangør.

*Forvaltningens bemærkning:*

Det bemærkes, at der er afsat midler til en kobling af dele af initiativ 2 og 3, dog ikke i det omfang der fremgår af budgetnotatet.

*Proces:*

Teknik- og Miljøforvaltningen igangsætter med bevillingen arbejdet med at beskrive kravene og kriterier for cafeer og restauranter, der kan søge puljen, herunder så det også bliver muligt at søge puljen i forbindelse med megaevents. Teknik- og Miljøforvaltningen vil sikre en bred offentliggørelse af puljen bl.a. i forbindelse med netværksmøder og forvaltningens egen platform Circular Copenhagen. Det forventes, at puljen udmøntes fra første kvartal 2024.

*Budgetnotat:* TM059 Reduktion af engangsemballage

### **TM001a Videre implementering af Byrums- og trafikplanen for Middelalderbyen, Indre By (s. 52)**

*Aftaletekst:* Parterne er enige om at afsætte midler til videre implementering af Byrums- og trafikplanen for Middelalderbyen.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 4,4 mio. kr. samlet på anlæg i 2024-2025 til foranalyse og dispositionsforslag for flagskibsprojekterne samt afdækning af muligheden for anvendelse af private bilparkeringsanlæg til cykelparkering.

Parterne er enige om, at parterne skal tage stilling til midlertidig brug af de byrum, der opstår i takt med at gadeparkering bliver nedlagt og indtil etablering af flagskibsprojekterne. Finansiering af de midlertidige byrum kan ske løbende i kommende budgetforhandlinger.

*Forvaltningens bemærkning:*

Forvaltningen bemærker, at der ikke er afsat midler til generel implementering af Byrums- og trafikplanen.

*Proces:*

Anlægsbevillingen på 4,4 mio. kr. til videre implementering af Byrums- og trafikplanen for Middelalderbyen er fuldt stjernemarkeret og dermed frigivet med Borgerrepræsentationens vedtagelse af Budget 2024.

Både resultater af foranalyse og dispositionsforslag for flagskibsprojekterne (initiativ 1) samt resultater for afdækning af muligheden for anvendelse af private bilparkeringsanlæg til cykelparkering (initiativ 2) forelægges forventeligt Teknik- og Miljøudvalget i 2. kvartal 2025.

Teknik- og Miljøforvaltningen vil forud for forhandlingerne om Overførselssagen 2023-2024 udarbejde et budgetnotat med forslag til finansiering af midlertidige byrum. Forud herfor vil mulige initiativer i budgetnotatet blive forelagt Teknik- og Miljøudvalget.

*Budgetnotat:* TM001a Videre implementering af Byrums- og trafikplanen for Middelalderbyen, Indre By

### **TM003 Fremkommelighed for gangbesværede borgere (s. 52)**

*Aftaletekst:* Parterne er enige om at afsætte midler til forskellige tilgængelighedstiltag for gangbesværede borgere med henblik på at fremme deres vilkår i byen.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 1,6 mio. kr. samlet på anlæg i 2024-2027 til pulje for mindre tilgængelighedstiltag.

- 0,1 mio. kr. årligt på service i 2025 og frem til afledt drift og vedligehold.

*Forvaltningens bemærkning:*

Det bemærkes, at der er afsat midler til budgetnotatets initiativ 1.

*Proces:*

Anlægsbevillingen på 1,6 mio. kr. til pulje for mindre tilgængelighedstiltag er fuldt stjernemarkert og dermed frigivet med Borgerrepræsentationens vedtagelse af Budget 2024.

Da puljen anvendes til flere mindre projekter, vil disse løbende overgå til drift, så snart det enkelte delprojekt er ibrugtaget. Puljen udmøntes blandt andet som tilkøb til anlægsprojekter på baggrund af borgerhenvendelser og inddragelse af Ældrerådet og Sundheds- og Omsorgsforvaltningen. Hvis det viser sig, at der er behov for politisk stillingtagen til konkrete projekter, vil der blive udarbejdet indstillinger herom til forelæggelse for Teknik- og Miljøudvalget.

Puljemidlerne forventes brugt og projektet således løbende ibrugtaget frem til december 2027.

*Budgetnotat:* TM003 Fremkommelighed for gangbesværede borgere

**TM039 Genopretning og vedligeholdelse af vandforsyning til søer og åer samt kloakledninger (specifik udfordring) (s. 52-53)**

*Aftaletekst:* Parterne er enige om at afsætte midler til at renovere og omlægge kommunens dele af kommunens vandforsyning til søer og åer. Der afsættes derudover midler til at kortlægge kommunens kloakker, vandledninger og dræn. Initiativet forventes at forbedre den økologiske tilstand i kommunens søer og åer.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 13,8 mio. kr. samlet på anlæg i 2024 og 2025 til en genopretning- og vedligeholdelsesplan for vandforsyningen til søer og åer, omlægning af afløb fra Sortedam sø Nord og rensning af vand til Damhussøen.
- 2,0 mio. kr. årligt på service i 2024-2025 til kortlægning af kommunens kloakker, vandledninger og dræn.

*Proces:*

Forvaltningen vil udbyde de forskellige anlæg, som skal udføres og sætte projektering og anlæg i gang, med henblik på at de er udført i løbet af 2024 og 2025 med endelig ibrugtagning ultimo 2025. Forvaltningen igangsætter ca. 25 projekter i perioden og vil orientere Teknik- og Miljøudvalget, hvis der opstår væsentlige udfordringer, lave en statusorientering primo 2025 og en afsluttende orientering primo 2026.

*Initiativ 4 om kortlægning af kloakker, vandledninger og dræn:*

Der er tale om en driftsbevilling, som anvendes i 2024-2025. Kortlægning af kommunens kloakker, vandledninger og dræn gennemføres i løbet af 2024 og 2025. Resultaterne af kortlægningen forventes afsluttet medio 2025, hvorefter resultaterne forelægges Teknik- og Miljøudvalget med henblik på, at forslag til tilstandsvurderingstiltag på kommunens kloakker, vandledninger og dræn kan indgå i forhandlingerne om Budget 2026.

*Budgetnotat:* TM039 Genopretning og vedligeholdelse af vandforsyning til søer og åer samt kloakledninger (specifik udfordring)

### **TM064 Forbedrede trafikale forhold på Artillerivej ved Boldklubben Hekla, Amager Vest - foranalyse (s. 53)**

*Aftaletekst:* Parterne er enige om at afsætte midler til en foranalyse, som skal belyse mulighederne for at forbedre de trafikale forhold på Artillerivej mellem Vejlands Alle og Rundholtsvej, herunder ved Boldklubben Hekla.

*Bevilling:* Der afsættes:  
- 1,5 mio. kr. samlet på anlæg i 2024-2025.

*Forvaltningens bemærkning:*  
Projektet koordineres med *TM107 Trafikanalyse- og Plan for Amager*

*Proces:*  
Anlægsbevillingen på 1,5 mio. kr. til forbedrede trafikale forhold på Artillerivej er fuldt stjernemarkeret og dermed frigivet med Borgerrepræsentationens vedtagelse af Budget 2024.

Teknik- og Miljøudvalget forelægges forventeligt medio 2025 resultaterne af analysen. Der udarbejdes budgetnotat til forhandlingerne om Budget 2026.

*Budgetnotat:* TM064 Forbedrede trafikale forhold på Artillerivej ved Boldklubben Hekla, Amager Vest - foranalyse

### **TM121 Omlægning af arealer til vild natur på Amager Fælled (s. 53)**

*Aftaletekst:* Parterne er enige om at afsætte midler til at skabe mere vild natur på Amager Fælled. Initiativet forventes at fremme biodiversiteten til gavn for dyr og planter.

*Bevilling:* Der afsættes:  
- 0,3 mio. kr. på anlæg i 2026 til etablering af overdrev på boldbanerne øst for Artillerivej.  
- 0,3 mio. kr. årligt på service i 2026 og frem til afledt drift og vedligehold af overdrevet.  
- 0,4 mio. kr. årligt på service i 2026 og frem som følge af bortfald af Kultur- og Fritidsudvalgets hidtidige bevilling til afledt drift og vedligehold af området.

- 0,2 mio. kr. på anlæg i 2024 til fjernelse af asfalt og udsåning af hjemmehørende frø på modelflyvebanen.
- 0,1 mio. kr. årligt på service i 2024 og frem til afledt drift og vedligehold af det anlagte overdrev på modelflyvebanen.

*Forvaltningens bemærkning:*

Ved omlægning af boldbanerne på Amager Fælled øst for Hekla Park ved Artillerivej og den landskabelige høj til vild natur tilbageføres driften af arealerne fra Kultur- og Fritidsforvaltningen til Teknik- og Miljøforvaltningen sammen med de afsatte driftsmidler. Midlerne vil ligeledes dække driften af den nordlige modelflyvebane, når flyvebanens asfalt er fjernet og blevet omlagt fra kortklippet græsplæne til langt græs med karakter af overdrev. Det skal bemærkes, at økonomien til initiativ 2, om omlægningen af den landskabelige høj til vild natur, kun fremgår af budgetaftalens regneark, men ikke i selve aftaleteksten.

*Proces:*

Anlægsbevillingen er stjernemarkeret og er dermed frigivet med Borgerrepræsentationens vedtagelse af Budget 2024. I alt 65.600 m<sup>2</sup> omlægges fra rekreative arealer til naturarealer. Initiativ 1, boldbanerne ved Artillerivej forventes ibrugtaget i april 2026. Initiativ 2, den landskabelige høj, og initiativ 3, modelflyvebanen, forventes ibrugtaget i foråret 2024.

*Budgetnotat:* TM121 Omlægning af arealer til vild natur på Amager Fælled

**TM139 Nye toiletter og omklædning til Bellahøj Friluftsscene (s. 53)**

*Aftaletekst:* Parterne er enige om at afsætte midler til et nyt toilet ved Bellahøj Friluftsscene.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 2,6 mio. kr. samlet på anlæg i 2024-2025 til etablering af et nyt standardtoilet.
- 0,3 mio. kr. årligt på service i 2026 og frem til rengøring af toiletterne.
- 0,2 mio. kr. årligt på service i 2026 og frem til afledt drift og vedligehold af toiletterne.

*Forvaltningens bemærkning:*

Det bemærkes, at der er afsat midler til budgetnotatets scenarie 1, et nyt standardtoilet. Det nye standardtoilet vil indeholde et unisextoilet, et pissoir og et handicapvenligt toilet.

*Proces:*

Anlægsbevillingen er stjernemarkeret og er dermed frigivet med Borgerrepræsentationens vedtagelse af Budget 2024. Anlægsprojektet forventes igangsat med nedrivning af den gamle bygning medio 2024 og forventes ibrugtaget ultimo 2025.

*Budgetnotat:* TM139 Nye toiletter og omklædning til Bellahøj Friluftsscene

### **TM151 Etablering af hundegård ud for Sønder Boulevard 18-28 (s. 53)**

*Aftaletekst:* For at fremme forholdene for hundeejere i området er parterne enige om at afsætte midler til at etablere en hundegård på Sønder Boulevard. Den præcise placering undersøges i dialog med lokaludvalg i forhold til området Enghavevej og Sønder Boulevard.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 0,3 mio. kr. på service i 2024 til opsætning af hundegård.
- 0,1 mio. kr. årligt på service i 2024 og frem til afledt drift og vedligehold.

*Forvaltningens bemærkning:*

Der er afsat midler til budgetnotatets scenarie 2.

*Proces:*

Der er tale om en driftsbevilling, som anvendes i 2024. Tiltaget forventes igangsat i januar 2024 og hundegården forventes etableret ultimo 2024. Teknik- og Miljøforvaltningen går i dialog med Vesterbro Lokaludvalg om den præcise placering i området Enghavevej og Sønder Boulevard.

*Budgetnotat:* TM151 Etablering af hundegård ud for Sønder Boulevard 18-28

### **TM174 Bylivsgade på Hovedvagtsgade, Indre By (s. 53-54)**

*Aftaletekst:* Parterne er enige om at afsætte midler til at se på mulighederne for at etablere en bylivsgade på Hovedvagtsgade. En bylivsgade forventes at kunne tilgodese gående og cyklister ved at give flere opholdsmulighederne på gaden.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 0,9 mio. kr. samlet på anlæg i 2024-2025.

Midlerne udmøntes efter aftale i forligskredsen.

*Proces:*

Anlægsbevillingen på 0,9 mio. kr. til foranalyse af bylivsgade på Hovedvagtsgade er fuldt stjernemarkeret og dermed frigivet med Borgerrepræsentationens vedtagelse af Budget 2024.

Udarbejdelsen af foranalysen vil ske i samarbejde med relevante interessenter, herunder Indre By Lokaludvalg, øvrige forvaltninger, borgere, grundejere, interesseorganisationer, virksomheder og institutioner mv.

Resultaterne af foranalysen forelægges forventeligt Teknik- og Miljøudvalget i 2. kvartal 2025. Der udarbejdes budgetnotat til forhandlingerne om Budget 2026

*Budgetnotat:* TM174 Bylivsgade på Hovedvagtsgade, Indre By - foranalyse

**TM127 Foranalyse om fremtidens Grøndalspark - med åbent vand, Grøndalsrute, rekreative funktioner og øget biodiversitet i synergi med skybrudssikring, Vanløse (s. 54)**

*Aftaletekst:* Parterne er enige om at afsætte midler til en foranalyse af fremtidens Grøndalspark. Initiativet forventes at kortlægge, hvordan rekreative funktioner kan samtænkes med et fokus på øget biodiversitet og skybrudssikring.

*Bevilling:* Der afsættes:  
- 1,8 mio. kr. samlet på anlæg i 2023-2025.

*Forvaltningens bemærkning:*

Der er med Budget 2024 også afsat midler til en overordnet analyse af muligheder for at åbne rørlagte vandløb i København (TM062). Et af disse rørlagte vandløb er Grøndals Å, der løber i bunden af Grøndalsparken, og de to projekter (TM127 og TM062) vil derfor blive koordineres.

*Proces:*

Anlægsbevillingen på 1,8 mio. kr. til foranalyse om fremtidens Grøndalspark er fuldt stjernemarkeret og dermed frigivet med Borgerrepræsentationens vedtagelse af Budget 2024.

Resultaterne af foranalysen forelægges forventeligt Teknik- og Miljøudvalget primo 2025.

*Budgetnotat:* TM127 Foranalyse om fremtidens Grøndalspark - med åbent vand, Grøndalsrute, rekreative funktioner og øget biodiversitet i synergi med skybrudssikring, Vanløse

**ØK18 Analyse af ressortopdeling i Københavns Kommune (s. 54)**

*Aftaletekst:* Parterne er enige om, at Økonomiforvaltningen med inddragelse af alle forvaltninger igangsætter en analyse af ressortopdelingen i Københavns Kommune og afrapporterer til Økonomiudvalget og Borgerrepræsentation ved årsskiftet 2024-2025

*Proces:*

Forvaltningen vil indgå i samarbejdet med Økonomiforvaltningen.

**Udvikling af Palads og Vesterport (s. 55)**

*Aftaletekst:* Vesterport rummer et stort potentiale for at kunne være mere for københavnernes, end området er i dag. Parterne er enige om, at

der er behov for afklaring af fremtiden for området. Derfor skal der igangsættes en startredegyørelse om Palads inden udgangen af 1. kvartal 2024, så arbejdet med fremtidens Palads kan komme videre. Parterne forbeholder sig ret til at tilkendegive ønsker om ændringer af det af grundejerne fremlagte forslag. Ligeledes tilslutter parterne sig, at der opstartes arbejde med lokalplan for overdækning af Vesterport Banegrav

*Proces:*

Økonomiforvaltningen er ansvarlige for implementeringen af tiltaget, og Teknik- og Miljøforvaltningen har en rolle med udarbejdelse af Lokalplanen.

Teknik- og Miljøforvaltningen har modtaget en lokalplananmodning for overdækning af en del af banegraven og forventer derfor, at arbejdet kører som en almindelig lokalplansag.

**TM143 En mere ren by (s. 55)**

*Aftaletekst:* Parterne er enige om at afsætte midler til at gennemføre initiativer, som vil bidrage til en renere by.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 1,5 mio. kr. årligt på service i 2024-2027 til ekstra tømning af eksisterende affaldskurve.

*Forvaltningens bemærkning:*

Det bemærkes, at der er afsat midler til budgetnotatets delinitiativ 2a, ekstra 300 tømninger af eksisterende affaldskurve, men uden de midler til projektledelse i 2024 og 2025, som fremgår af budgetnotatet.

*Proces:*

Der er tale om en driftsbevilling, som anvendes fra 2024 og frem til 2027. Teknik- og Miljøforvaltningen gennemfører årligt ekstra tømninger af eksisterende affaldskurve efter behov ved hotspots. Indsatsen skal koordineres med øvrige indsatser for tømning af affaldskurve i hotspots herunder Nattelivsplanen. Bevillingen udløber i 2027, og udvalget skal således i budgetbidraget til Budget 2028 tage stilling til, om indsatsen skal forlænges derefter.

*Budgetnotat:* TM143 En mere ren by

**TM154 Pulje til grønne bylivsgader (s. 56)**

*Aftaletekst:* Parterne er enige om at afsætte midler til etablering af 6 grønne bylivsgader.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 13,6 mio. kr. samlet på anlæg i 2024-2028 til bylivsgadepulje.
- 0,8 mio. kr. på service i 2025 og 1,5 mio. kr. årligt i 2026 og frem til afledt drift og vedligehold af bylivsgaderne.
- 0,1 mio. kr. årligt på service i 2025 og frem til betalingsparkering.
- -0,1 mio. kr. årligt på finansposter i 2025 og frem som følge af statslig modregning af merudgifter på parkeringsindtægter.



*Forvaltningens bemærkning:*

Det bemærkes, at der er afsat midler til budgetnotatets scenarie 1, som vedrører etablering af 6 bylivsgader. Der er afsat anlægsmidler i 2024-2025.

*Proces:*

Af de afsatte midler til pulje til grønne bylivsgader er 5,1 mio. kr. stjernemarkeret og dermed frigivet med Borgerrepræsentationens vedtagelse af Budget 2024. Teknik- og Miljøudvalget forventes primo 2024 at blive forelagt et ændret administrationsgrundlag bl.a. med henblik på tidligere politisk inddragelse. Herefter vil de ca. seks bylivsgader blive implementeret via en ny puljerunde. Ansøgere til den tidligere pulje informeres direkte om at de kan indsende idéer til nedskalerede projekter til den nye bylivsgadepulje. Teknik- og Miljøudvalget forventes primo 2025 at blive forelagt indstilling om frigivelse af de resterende midler til anlæg af de konkrete bylivsgadeprojekter.

Den nye bylivsgadepulje sammenlægges budgetmæssigt med den eksisterende fra Budget 2022. De sidste puljemidler forventes brugt og projektet således ibrugtaget i december 2025.

*Budgetnotat:* TM154 Pulje til grønne bylivsgader, nedskaleret indsats

**TM106 Toilet i Amager Strandpark ved Strandtorvet (s. 56)**

*Aftaletekst:* Parterne er enige om at afsætte midler til etablering af et standardtoilet bestående af et handicapegnet unisex toilet samt et mindre unisex toilet ved Strandtorvet i Amager Strandpark.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 1,6 mio. kr. på anlæg i 2025.

- 0,1 mio. kr. på service i 2025 og 0,3 mio. kr. årligt i 2026 og frem til afledt drift og vedligehold.

*Forvaltningens bemærkning:*

Det bemærkes, at der er afsat midler til budgetnotatets scenarie 1, etablering af et toilet på Amager Strandpark, og at anlægsbevillingen er afsat i 2025 i stedet for 2024, som fremgår af budgetnotatet.

*Proces:*

Anlægsbevillingen er stjernemarkeret og er dermed frigivet med Borgerrepræsentationens vedtagelse af Budget 2024. Anlægsprojektet forventes igangsat i januar 2025 og forventes ibrugtaget ultimo 2025. Forvaltningen vil søge de nødvendige dispensationer og godkendelser til opsætning af toilettet samt afklare, om der jf. fredningen kan opføres toiletter, før der opføres en strandstation.

*Budgetnotat:* TM106 Toilet i Amager Strandpark ved Strandtorvet

**TM108 Anvendelse af grundvand fra Carlsbergforkastningen til Utterslev Mose (s. 56)**

*Aftaletekst:* Parterne er enige om at afsætte midler til en screening af mulighederne for at oppumpe grundvand med henblik på at lede det til Utterslev Mose. Tilførslen af rent vand forventes at fremme vandkvaliteten i mosen.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 1,5 mio. kr. på service i 2024 til forundersøgelser, herunder geofysiske undersøgelser og etablering af prøveboring og prøvepumpning.

*Proces:*

Screeningen forventes foretaget i løbet af 2024 og forventes færdig ultimo 2024, til fremlæggelse primo 2025, hvor Teknik- og Miljøudvalget vil blive orienteret om resultaterne af screeningen, som herefter kan beslutte videre forløb til budgetprocessen for 2026.

*Budgetnotat:* TM108 Anvendelse af grundvand fra Carlsbergforkastningen til Utterslev Mose

### **TM051 Fremtidens grønne genopretning (s. 56)**

*Aftaletekst:* Parterne er enige om at afsætte midler til at implementere en mere helhedsorienteret planlægning, hvor byrumsforbedrende tiltag inkorporeres i genopretningsprojekter. Initiativet forventes at bidrage til mere attraktive byrum til gavn for byens borgere.

*Bevilling:* Der afsættes:

- 25,0 mio. kr. på anlæg i 2025.

Parterne er enige om, at Teknik- og Miljøforvaltningen skal prioritere byrumsforbedrende tiltag, der ikke koster parkeringspladser på strækningen. På steder med belægning over 85% skal der være enighed i forligskredsen om projekterne.

*Forvaltningens bemærkning:*

Det bemærkes, at der ikke er afsat det fulde beløb, jf. budgetnotatet. I budgetnotatet indgik anlægsmidler for 131,5 mio. kr. i 2025-2027.

*Proces:*

Af de afsatte midler til fremtidens grønne genopretning er 2,8 mio. kr. stjernemarkeret og dermed frigivet med Borgerrepræsentationens vedtagelse af Budget 2024.

I genopretningsprojekter til udførsel i 2025 inkorporerer forvaltningen byrumsforbedrende tiltag, trafikikkerhedstiltag, tilgængelighed, biodiversitet, begrønning mv.

Teknik- og Miljøudvalget vil ved årsskiftet 2023-2024 få forelagt en sag vedr. forvaltningens opdaterede proces for 'Fremtidens grønne vejgenopretning' med henblik på udmøntning af de afsatte midler i 2025. Heri vil indgå forslag til, hvordan forvaltningen kan indgå i dialog med lokaludvalgene om projektforslag vedr. vejstrækninger indstillet til

genopretning på Genopretningsramme 2027 og Indkaldelsescirkulære 2025 (IC).

Når bevillingen er ophørt vil forvaltningen gå tilbage til 1:1-genopretning, såfremt der ikke afsættes midler til at fortsætte fremtidens genopretning.

Projektet forventes ibrugtaget løbende frem til december 2025.

*Budgetnotat:* TM051 Fremtidens genopretning

### **Affaldstakster (s. 57)**

*Aftaletekst:* Teknik- og Miljøforvaltningen pålægges frem mod overførselssagen 2023-2024 at fremlægge muligheder for, hvordan husholdningernes affaldstakster kan reduceres, mens det høje sorteringsniveau opretholdes.

*Proces:*

Forvaltningen vil fremlægge mulighederne for reduktion af affaldstaksten i forbindelse med den takstberegning, der fremlægges for Teknik- og Miljøudvalget som en del af høringsudkast til Ressourceplan 2030 i foråret 2024. I den forbindelse kan der tages stilling til de økonomiske konsekvenser af en kommende resourceplan set i sammenhæng med den samlede økonomi på affaldstakstområde. Ressourceplanen med tilhørende økonomi vil blive forelagt Borgerrepræsentationen ultimo 2024. Der vil derfor ikke blive udarbejdet et budgetnotat til Overførselssagen 2023-2024 om takstreduktion.

### **TM50 Genopretning af vejinfrastruktur, flere bydele (s.58)**

*Aftaletekst:* For at forhindre yderligere nedslidning blev der med indkaldelsescirkulæret for budget 2024 indarbejdet en pulje til imødegåelse af yderligere nedslidning af veje og broer. Puljen udgør 174,9 mio. kr. Parterne er enige om at udmønte puljen til genopretning af byens vejbaner, cykelstier, fortove, afvanding, broer og signalanlæg. Vedligeholdelsesindsatsen skal genoprette forholdene på strækningerne til oprindelig standard. Midlerne udmøntes til Teknik- og Miljøudvalget som en samlet bevilling på anlæg i 2027.

*Forvaltningens bemærkning:*

Da der ikke skal afsættes anlægsmåltal til disse midler i budgetaftalen, udmøntes midlerne teknisk i 2027. Herefter vil udvalget kunne reperiodisere midlerne til de rette budgetår i fjerde anlægsoversigt 2023.

*Proces:*

Anlægsbevillingen på 174,9 mio. kr. til udmøntning af genopretningsmidler i Indkaldelsescirkulæret for Budget 2024 er fuldt

stjernemarkeret og dermed frigivet med Borgerrepræsentationens vedtagelse af Budget 2024.

De enkelte delprojekter forventes ibrugtaget løbende frem til december 2025.

*Budgetnotat:* TM50 Genopretning af vejinfrastruktur – Udmøntning af IC-midler for Budget 2024, flere bydele

### **Aftaleoverholdelse og budgetprincipper (s. 60)**

Parterne er enige om, at forvaltningerne fortsat skal have fokus på at periodisere anlægsprojekter korrekt i 2024 og overslagsårene.

At der afsættes 200 mio. kr. i anlægsmåltal i 2024 til de prioriterede anlægsprojekter. Fordelingen af anlægsmåltallet på de prioriterede anlægsprojekter i budgetaftalen vil blive fastlagt med indstillingen til Økonomiudvalget den 24. oktober 2023.

Projekter med anlægsudgifter afsat i 2023 skal fagudvalgene selv anvise anlægsmåltal til, inden for de udmeldte anlægsmåltal med tredje anlægsoversigt 2023 (BR d. 21. september 2023) medmindre andet står angivet i budgetaftalen.

*Proces:*

Økonomiudvalget behandlede den 24. oktober indstilling om fordeling af anlægsmåltal i 2024, og besluttede at Teknik- og Miljøudvalgets anlægsmåltal i 2024 fastsættes til 868 mio. kr. Forvaltningen vil arbejde for at overholde udvalgets anlægsmåltal.

### **Opfølgning på puljer til afledt drift (s. 61)**

Parterne er enige om, at Økonomiforvaltningen og fagforvaltningerne i samarbejde opgør det forventede forbrug fra puljerne vedrørende afledte driftsudgifter til anlægsprojekter i 2024 forud for overførelsessagen 2023-2024 og budgetforhandlingerne 2025. Eventuelle mindreforbrug på puljerne tilfalder kassen.

*Proces:*

Teknik- og Miljøforvaltningen vil levere bidrag til Økonomiforvaltningen vedr. behov for midler til afledt drift.



## Notat

### Introduktion til naturbeskyttelse og biodiversitet

Teknik- og Miljøudvalget varetager jf. Styrelsesvedtægtens § 19, stk. 2, nr. 10, den umiddelbare forvaltning af kommunens opgaver på naturområdet.

Naturområdet er et bredt begreb for arts- og naturbeskyttelse, som er omfattet af flere love, bekendtgørelser, EU-direktiver og kommunale planer og strategier.

I Københavns Kommune findes en lang række naturområder, som er beskyttet i henhold til naturbeskyttelseslovens generelle bestemmelser om beskyttede naturtyper (lovens § 3), samt en lang række fredede områder i henhold til lovens kapitel 6. Der forekommer flere beskyttede og fredede dyre- og plantearter.

Der er også naturområder og arter, som er beskyttet efter Habitatdirektivet. Den store vandsalamander på Amager Fælled og flagermus i Fælledparken er eksempler på strengt beskyttede arter (kaldet "bilag IV-arter". Vestamager og havet syd for er et internationalt naturbeskyttelsesområde, og er delvist beliggende inden for kommunen (kaldet et Natura 2000-område).

På det strategiske plan arbejder kommunen for at bevare og forbedre biodiversiteten. Dette sker gennem den allerede vedtagne Bynatur i København – strategi for 2015-2025 (BR 10-12-2015) og Forslag til Københavns Biodiversitet, strategi 2022 - 2050 som blev vedtaget d. 23. marts 2023 i Borgerrepræsentationen.

Strategien er udarbejdet på tværs af Københavns Kommunes forvaltninger og i samarbejde med Danmarks Naturfredningsforening og på baggrund af en bred borgerinddragelse i 2021.

I perioden 2021 til 2023 er der i etableret en borgerrettet pulje, der skal understøtte lokale initiativer for biodiversitet. Biodiversitetspuljen blev ved seneste års budgetforhandlinger forlænget for 2024-2025.

Forvaltningen overvåger og registrerer udviklingen i naturområderne i forbindelse med konkrete sager og udarbejdelse af planer for områdernes pleje.

#### Naturbeskyttelsesloven

##### § 3 beskyttede naturtyper

§ 3 i naturbeskyttelsesloven er en beskyttelse mod tilstandsændringer. Der skal søges om dispensation fra § 3, hvis et projekt varigt vil ændre tilstanden af den beskyttede naturtype. Kommunalbestyrelsen kan

14. april 2024

Sagsnummer  
2021-0315738

Dokumentnummer  
2021-0315738-16

Bygge-, Parkerings- og  
Miljømyndighed  
Vand og VVM  
Njalsgade 13  
Postboks 380  
2300 København S

EAN-nummer  
5798009809452

under særlige omstændigheder dispensere fra denne beskyttelse. En særlig omstændighed kan være, at projektet har et naturforbedrende formål eller væsentlig samfundsmæssig interesse.

Forvaltningen er tilsynsmyndighed og vurderer i konkrete sager, om et projekt vil kræve dispensation. Sagerne om dispensation forelægges Teknik- og Miljøudvalget.

#### Fredning af parker og naturområder i henhold til naturbeskyttelsesloven

I København er der 35 fredninger, som dækker 55 parker eller naturområder. Fredningerne er forskellige i formål og formulering, lige fra fredning af Københavns Kanaler og Kløvermarken til Amager Fælled.

Forvaltningen er tilsynsmyndighed og vurderer, om projekter og aktiviteter iht. den konkrete fredning kræver dispensation. Det er Fredningsnævnet for København, der har kompetencen til at dispensere fra fredningerne og til at træffe afgørelse om nye fredninger.

Det er et krav i flere af fredningerne, at kommunen som plejemyndighed udarbejder plejeplaner, som i København kaldes udviklingsplaner. Planerne skal redegøre for de plejetiltag og udviklingsinitiativer, der ønskes iværksat for at understøtte fredningens formål.

#### **Internationale naturbeskyttelsesområder og Bilag IV-arter**

EU's habitatdirektiv og fuglebeskyttelsesdirektiv kræver, at alle medlemslande udpeger beskyttede Natura 2000-områder. I Danmark er der udpeget 257 Natura 2000-områder.

#### Natura 2000 og væsentlighedsvurdering

Natura 2000-området "Vestamager og havet syd for", ligger delvist indenfor Københavns Kommune. Området er ejet af staten, og administreres og plejes af Naturstyrelsen.

Kommunen skal i forbindelse med konkrete sager forholde sig til, om en tilladelse eller en dispensation til en aktivitet i byen kan få konsekvenser for Natura 2000-området. Der må ikke dispenseres eller meddeles tilladelser eller vedtages planer, som kan skade et Natura 2000-område.

#### Bilag IV-arter

Bilag IV-arter er en række arter, som er omfattet af en særlig beskyttelse i henhold til habitatdirektivet. Disse arters levesteder og yngle/rastepladser skal beskyttes mod ødelæggelse. Beskyttelsen er generel og gælder således alle de steder, hvor arterne forekommer.

I Københavns Kommune er følgende bilag IV-arter registreret:

Flere arter af flagermus (alle arter af flagermus er på bilag IV), grønbroget tudse, spidssnudet frø, strandtudse og stor vandsalamander.

Kommunen kan iht. mange bestemmelser på miljø- og planområdet ikke give tilladelse, dispensation, vedtage planer mv., hvis det, der søges om, kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for bilag IV-arter. Kommunen kan stille vilkår

om afværgeforanstaltninger, der sikrer at områdets funktion som yngle- eller rastested opretholdes.

Kommunen er som grundejer forpligtet, på lige fod med alle andre, til ikke forsættligt at forstyrre arterne med skadelig virkning, og deres yngle- eller rasteområder må ikke beskadiges eller ødelægges.

### **Kommunalt vedtagne planer og strategier**

*Bynatur i København, strategi 2015-2025:* Skal sikre, at vi udvikler København til en grøn og klimatilpasset by, hvor Københavns Kommune aktivt bruger bynaturen til at tilpasse byen til fremtidens vejr, til at styrke biodiversiteten og til at skabe de bedste rammer for et aktivt byliv. ([Bynatur i København | Københavns Kommunes hjemmeside \(kk.dk\)](#))

*Københavns Kommunes træpolitik 2018-2025:* Træpolitikken omfatter alle arealer i København og har til formål at sikre, at vi prioriterer byens eksisterende og nye træer uden at hindre en udvikling af byen. Den indeholder overordnede politiske principper for, hvordan Københavns kommunes håndterer træer i København. ([Træpolitik | Københavns Kommunes hjemmeside \(kk.dk\)](#))

*Naturpark Amager:* Over 3.500 hektar fra Amager Fælled i nord til Kongelunden og Amagers sydkyst breder Naturpark Amager sig – en bynær naturpark af høj international klasse. Naturstyrelsen, By & Havn, Københavns Kommune, Tårnby Kommune og Dragør Kommune har dannet et partnerskab til den videre udvikling af det store grønne område midt i hovedstadsområdet. Naturpark Amager blev certificeret naturpark i 2015 gennem Friluftsrådets mærkningsordning. Partnerskabet arbejder sammen om at forbedre naturværdier og friluftsliv i området. Udviklingsmålene for naturparken er beskrevet i den politisk vedtagne Naturparkplan 2020-2025.

[naturparkplan-20-25 endelig version2 lav-oploesning.pdf \(naturpark-amager.dk\)](#)

### **Politisk handlerum**

Teknik- og Miljøudvalget godkender udkast til dispensationer fra naturbeskyttelseslovens § 3.

Teknik- og Miljøudvalget kan overfor Økonomiudvalget og Borgerrepræsentationen foreslå, at der rejses en ny fredning eller, at der skal ændres i eksisterende fredninger. Økonomiforvaltningen er fredningsrejser og forelægger et politisk vedtaget fredningsforslag for Fredningsnævnet, der efterfølgende overtager fredningsprocessen.

Derudover indgår naturbeskyttelse og væsentlige påvirkninger heraf blandt andet i Miljøkonsekvensrapporter (VVM), miljøvurderinger af lokalplaner og skybrudsprojekter, som indstilles til Teknik- og Miljøudvalget.

Teknik- og Miljøudvalget kan via budgetmidler understøtte nye plejetiltag, der øger naturværdien og biodiversiteten i kommunens parker og

naturområder. Det kan fx være midler til hegning af arealer, der skal plejes med græssende dyr eller midler til oprensning af forurenede sediment (aflejringer) på bunden af vådområder.

Teknik- og Miljøudvalget kan via budgetmidler sætte fokus på beskyttede arter eller monitorering af biodiversiteten fx ved at afsætte midler til målrettet overvågning.